

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
 Published every Friday by the
 LITHUANIAN SOCIALIST FEDERATION OF AMERICA
 [Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
 1815 E. Moyamensing Avenue
 PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS
"KOVA"
 Išleina kas Pėtnyčia, Leidžia
 LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SAJUNGA AMERIKOJE
 Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
 1815 E. Moyamensing Avenue
 PHILADELPHIA, PA.

Nr. 43. Philadelphia, Pa., 28 d. Spalio (October), 1910 m. Metas VI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1906, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

TURINYS.

ĮVAIRŲ STRAIPSNIAI.

J.B.S.	Jeigu teisybę sakyti, tai tik pilnai.....	517
.	Prasikaltimai ir Prasikaltėliai.....	518
J.B.S.	Išnaudojimas socializmo.....	519
F.L. d' M.R.	Gener. streiko klausimas Vokietijos soc.....	519
J.B.S.	Krizis artinasi.....	521
Smulkutis	Dėlko yra tiek daug žmonių neturtingų?.....	522
J.B.S.	Nepaprasti apsirėškimai Francūzijoje.....	523
BELETRISTIKA ir POEZIJA.		
Barabošius	Mirties Valstijoj.....	524
	Kronika iš darbininkiško judėjimo.....	525
	Neleisime pulti.....	525
KORESPONDENCIJOS..... 525		
SAJUNGOS REIKALAI..... 527		

THE LITHUANIAN WEEKLY **"KOVA"** PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE
 Lithuanian Socialist Federation of America

J. B. SMELSTORIUS, Editor J. GRINIUS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES In all parts of the World		PRENUMERATA visose dalyse svietc	
One year	\$2.00	Vieniems metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešioms mėnesiams	1.00
Three months	.50	Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION. **APGARŠINIMU KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.**

"KOVA"
 1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.

TIK ANT TRUMPO LAIKO PROGA.
Gauti vieną dolerį knygomis!

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiu prikabinu, pristūniant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t.y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVAJĄ MINTĮ" per istiaus metus; taip pat gaus dovanai garsiąją knygą "BALTRAMIEJAUS NAKTĮ", veratą iš prancūzų kalbos, kurios kaina 75c. ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJĄ) iš kurios išmoksi angliską KALBĄ taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašyt iš rėdystės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Katp tik prisitęs 2 dol. už naują skaitytoją, tuojaus viaką apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščiu skaitytojai daugintūsi ir lietuviai, kaip ir sveitintaučiai turėtų gramatiką, išmoktų angliską kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N.Y.
 THE JUNGLE „Raisla“ dar galima gauti, pristūniant VIENĄ DOLERI.

John N. Landberg.
Lietuviškas ir Amerikoniškas
ADVOKATAS.

Veda kriminališkas ir civiliškas provas, išdirba da-
 viernastis, apdraudžia nuo ugvies ir atsitikimų. Kolektuo-
 ja randas ir skolas. Kalba visokioms kalboms.

620, Drexel Bldg, 5-th ir Chestnut, St.
 Philadelphia, Pa.

Gyvenimas:-- 1538 N. 7-th St.
 Galima matyti namie— vakare, nuo 7 iki 10 val.
 Sąnarys anglų Soc. Partijos ir korespondentas Soc. laikraščių.

Pirmutinis ir Seniausias Lietuvių "DILGĖLĖS"
Juokų ir Satyros Laikraštis

Su juokdartiškais, originališkais pavelsiais, einas penktus metus (nuo 1906 m) Per ketverius metus "DILGĖLĖS" taip bujojo, kad dvigubai pasistoro ir pasilgino, o dabar, ant penktų metų amžiaus, daugiau kaip dvigubai pasitankino: buvo mėnesinė, dabar— DVISAVAITINIS, t.y. leidžiamas kas dvi nedėli. Taip padidėjusios ir tankios "DILGĖLĖS" telpa jau ne tik daugybė juokų, pajuokų ir pavelsių, bet ir visokių naujienų ir aprašymų iš politikos, gyvenimo, mokslo ir dailės. "DILGĖLĖS" užstoja skriaudžiamuosius, bet dilgina visų paikiojimus. Kalba visiems suprantama, nes dilgant ir nepikta. Prenumerata: metams 1 doleris (visas šalis, pusel metų 60c. Užsirašyk tuojaus. Rašyk šiuo "D." leidėjų adriau: :: :: :: :: :: ::

Baltrušaitis Bros. 2304 Fifth Avenue
PITTSBURG, :: PA

Šiuomi pranešame, jog jau išėjo iš spaudos LSS. iš-
 leidimas No. 12-as

SOCIJALDEMOKRATŲ MOKSLO PAMATAI

Parašė K.Kautsky. Iš vokiečių kalbos
 vertė P.Kovas. Pusi. 55, prekė 20c

Ši knygelė turėtų rasti kiekvienoj darbininko žmogaus grūtelėj, ir kiekvienas interesuojantis socializmo klausimu, privalo būtinai minėtą knygelę nusipirkt ir perskaityt, nes tik tokius raštus skaitydamas darbininkas žmogus, gali gaut supratimą apie socializmo mokslą ir pažinti dabartinę netikusią išnaudojimo tvarką.

Reikalaujanti minėtos knygelės prisiųskit „Kovas“ Adm. 20c, o tuoj apturėsite. Agentam nuleidžiama nuošimčiai.

Gerą vietą —

Gali gauti jauni vaikinai ar merginos, kurie geidžia savo gyve
 nimą pagerinti, tarnauti prie geležinkelių arba prie bevielinio tele-
 grafo. Nuo laiko, kaip pradeda būti įvedami 8 valandų darbo
 dienos įstatymai ir nuo laiko, kaip bevielinis telegrafas visur pra-
 deda būt vartojamas, visados stokuoja apie 10.000 telegrafistų.
 Prie tų darbų pradedantiems moka nuo \$70 iki \$90 mėnesiui. Męs
 veikiame po priežiura Telegrafo urėdininkų ir visi pabaigusieji pas-
 mus yra užtikrinti, kad gaus vietas. Kad gauti artesnes žinias
 rašykite artimiausiam institutui nuo jūs. **National Telegraph**
Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Co-
lumbia, S.C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Pleistrų lipinimas dabartiniuos laikuos jau yra susenęs ir
 netinkantis. Todėl nuo reumatizmo ir visokių užsišaldymų ge-
 riausia pagelba **«Anchor Pain Expeller»**. Pertraukia užde-
 gimą ir duoda palengvinimą bei apstabdo nervų drebėjimą.
 Prekė už buteliuką 25c ir 50c.

«KOVOS» Agentai.

- J. VISOCKIS
8139 Vincennes Road, Chicago, Ill.
- FR. GOLUBICKI
Box 172, Melrose Park, Ill.
- J. MATJOŠAITIS
120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.
- G.A. PUPAUSKY & CO.
2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.
- MATT SENKUS
46 Knox St., Lewiston, Me.
- A. M. RUKAS
72 Hudson ave., Brooklyn, N. Y.
- J. ŠUKIS
70 W. 25th St., Chicago, Ill.
- J. PETRIKIS
1514 Ross Ave., Scranton, Pa.
- J. M. ŠIMKUS
4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.
- A. A. REKLAITIS
234 Wayne St., Jersey City, N. J.
- SIMON KARALIUS
342 Lenox St., Norwood, Mass.
- P. A. JETULEVIČIUS.
Box 206 Lawrence, Mass.
- V. STRIGAS.
3207 Salmon St., Philada, Pa.
- F. STASIUKELIS.
Box 1588, Fitchburg, Mass.
- J. A. TILINDIS.
1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.
- K. ARMINAS.
204 E. Main st. Plymouth, Pa.
- J. ŽALANSKAS.
11 Charter, St Exeter, N. H.
- A. KALASKY
Box 1306, Renton, Wash.
- A. KAZEKEVIČIUS.
PO. BOX 80, Edwards Ind.
- J. BINDOKAITIS.
71 Henry St. Rochester, N. Y.
- M.K. ŽVINGILAS.
keliaujantis agentas
R.F.D. Simsbur Conn.
- ONA PETRAUSKIUTĖ,
keliaujantis agentas:
1020 Butler St. Easton, Pa.
- V. K. RAČKAUSKAS
1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.
- P. GLAVECKAS
635 W. Lombard St., Baltimore,
- J. KALAKAUSKAS
55½ Green St., Worcester, Mass.
- J. J. VAITKEVIČIUS
227 Chapel St., New Haven, Conn.

Reikalaujame agentų platinimui «Kovos» ir socialistiškų raštų. Kreipkitės «Kovos» administracijon.

Gerai dantys yra neatbutinai reikalingi gera sveikatai, todėl nueik pas dentistą

Dr. J. I. Halpern
868 N. 6-th St. Philadelphia, Pa.

Jis sutvarkys tavo dantis už žema preke. Traukia dantis be skausmo, indeda naujus. Kalba lenkiškai.
Valandos: Dienomis 9 iki 8 vaka
Nedėliomis 9 iki vak.

NAMINE MOKYKLA

Gramatika angliskos kalbos mokintis be mokinio (apdaryta)..... \$1.00
Vaikų Draugas arba kaip mokintis skaityti ir rašyti be mokinio ..... 15c.
Naujas Būdas mokintis rašyti be mokinio ..... 10c.
Aritmetika mokinimuisi rokundų su pav. (apdaryta).... 35c.
Pinigus siųskit per Money Order šiuo adresu:

P. Mikolainis

Box 62 New York City

NAUJAS ISZRADIMAS
Sustiprinimui ir Užląkymui PLAUKU.

Ar norite užląkyti plaukus ant galvos? slenka plaukai? galva plika? ant veido yra papuškai? norite gaut roda, kaip išgydyt ligas? Jeigu plaukai slenka ir randa-i Plieskenų tai yra ženklai, kad galva pasilika plika už kelių mėnesių jeigu neisgydysi. Jeigu norite galite atsisukti per laiską, o bus išsiųsta Dykai visi aprašymai nuo ko plaukai slenka ir plieskany atsiradimas, gyduoles nesūnčiame panevali ir C.O.D. nebijokite parašyti laiską, nes už rodą nekastuos nė cento. Turime apie pusę milijono padėkavonijų nuo žmonių visokių tautyčių. Rašyk pas:
Drs. Brundza Co. Brdway & S.8th st,
Brooklyn, N.Y.

Thom I. Morgan

ADVOKATAS—SOCIJALISTAS
(Kandidatas ant pavieto teledario)
Veda kriminališkas ir civiliškas bylas; paršpina patentus, peržiūri savasčių popieras, abstraktus, deed's ir tt. Žinomas lituviškai visuomenel kaip sąžiniškas ir geras advokatas.

79 Dearborn str,
Unity Bldg. 328-330
1613 S. Halsted str.,
:: :: :: Chicago, ILL.

23 AKMENAIŠ
“RAILROAD”
LAIKRODĖLIS

Ausuko užsakmas ir užstatomas, vyrams ar moterims Aukso dengtas, gvaran tuotas 20 metų. Lukštai abi pusl uždaromi gražiai engraviruoti. Absoliutiškai teisingai laiko laiką, specialiai vartojamas per tarnaujancius prie geležinkelio ir per nuolat keliancius. Pasiūtime vyrišką ar moterišką laikrodėli gavy pareikalavima ir antrasa per C.O.D., leidžiame išguzeminuoti ir užmokėti tik \$5.75 ekspresui. Jei rasite netinkantį, sugražinkite. Atmink, kad tu gal už panasų laikrodėli užmokėtum \$35.00, jei ji tau siulytų pirkti iskalbus pardavėjas. Prie laikrodėlio mes duodame 14 karato pasuknotą retėžėli su brelioku dykai. **EXCELSIOR WATCH CO.**
908 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

DIDYSIS GYDYTOJAS NEW YORKO,
Ferdinand Hartmann

PRANESZA NESVEIKIEMS VYRAMS IR MOTERIMS SAKYDAMS:

nereikia ilgiau sirgti ir vargytis ligoms, nes aš Jus išgydysiu; todėl, kad aš per 20 metų tyrinėjas medicinos mokslą ir gyduoles, už tai žinau, kurios geriausia gydo sergančio žmogaus kuna, per tai su geriausia pasekme New Yorke išgydžiau daugiau žmonių, negu koks kitas daktaras teip pat plačioje pasaulėje. Aš išgydžiau tokias ligas, kurių jau nieks neįstengė pagelbėti ir kiti daktarai buvo pripažinę už neįgydomas;--- per ką turiu daugybes padėkavonijų ir už moksliškus darbus už tai, kad aš pramaniau jog:

KRAUJAS YRA TAI PAMATAS SVEIKATOS IR GYVASTIES.

Gyduolės, kurios nepataiso kraujo yra negeros ir negali išgydyti ligas, nes blogas kraujas, pradžia visokių ligų. Užtikrinu, kad mano visos gyduolės yra pritaikytos prie kiekvienos ligos; už tai ir daugiausia sergančių išgydžiau ir tuos, ką kiti daktarai neįstengė.

Pasargu: aš nesu institutas, nesidengiu numirusio kito daktaro vardu, ne humbukas, ne nigeris šundaktaris, --- bet **TIKRAS DAKTARAS MEDICINOS** ir sergantį, kurį apsiimu tai ir išgydau.

SKAITYK ŠTAI KĄ IŠGYDYTI RAŠO:

Tegul bus pagarbintas Jezus Kristus.

Daktaras Hartmanas, esu neišpasakytai dėkingas, už išgydyma mane nuo ligos abelno nupuolimo ant sveikatos nusilpnėjimo, ką gavau tą liga per sužagiavima.

M. ANDRUŠENKAS.

Clairmont, Cal.

New York, 5 Geg., 1910.

Aš žemiau pasirašęs, širdingai dėkavoju Dr. Ferd. Hartmanui, už išgydymą nuo ligos, kuri kankino mane per 3 metus, skaudėjimas viduriuose, pagedusį nervų ir kraujo; kas labai mane privargino. Nors kiti neįstengė išgydyti, bet, kad Dr. Hartmanas pataikė, greitai ir pamatiškai išgydyti, tad pripažystu, kad esi geras daktaras New Yorke.

Pilnas guodonės FR. LEVAČEKŠ,
544 W. 50 St., New York, N. Y.

Teisybe pati uz save kalba. Geresniu darodumu negalim reikalaut.

Kad sergi pats arba tavo pažįstamas bei sesuo arba brolis, jei negali ateiti nėra skirtimo kaip toli gyvenate, parašyk apie liga lietaviškai, aš duosiu rodą ir

IŠGYDYSIU:

Skandėjimą sąnarių, kaulų, strėnų, kojų, pečių ir nedirbimą vidurių Galvos skausmą, širdies ir plaučių ligas, snkkaus kvėpavimo, slogų ir nusilpnėjusius vyrus, dyspepsijos, nervų ligos, taipgi nuo jaunystės klaidų, įgautų nesveikumų, sėklos nubėgimo, blogų sapnų, visokių užsikrečiamaų slaptų ligų. Teip-pat MOTERŲ: skausmingų mėnesinių, baltųjų tekėjimo, gumbų ligų; neatbokit' kad kiti daktarai Jams nepagelbėjo, aš kad apsiimu, tai ir išgydysiu šviežias ir užsisenėjusias visokias ligas. Geriau, kad iš karto pas mane atsišauktumėt, pirmiau negu kur kitur. Rašyk kaip moki ir kaip jauti nesveikumus savyje, aš suprasiu, ištirsiu, kad reikės pritaikysiu gyduoles, kurios yra naujausio išradimo o apturėsi sveikata. Aprašant ligą, klausiant rodos visada adresuoti ant mano vardo taip:

Dr. Ferdinand Hartmann,

218 East 14-th St. New York, N. Y.

Ofiso val. nuo 11 iš ryto iki, 5 val. po piet. Nedėlioms nuo 10 iki 1 po piet.

«KOVOS» administracija knygu katalogus išsiunčia dovanai. Reikalaukite.

JEIGU SAKYT TEISYBĘ TAI TIK PILNAI.

MATANT vien tik piktadarystės, apgavystės, suktybes ir plėšimus šiandieninės mūsų valdžios narių-kapitalistų, noroms-nenoroms net ir kapitalistiški laikraščiai kai-kada pasipiktina taip nešvariais valdininkų darbais, kad pasako teisybę. Štai New Yorke išeinantis kapitalistiškas dienraštis «The World», kalbant apie prisiartinančius rinkimus, daro labai įdomias pastabas rinkėjams, idant atsižvelgtų, ką renka į savo valdininkus, nes tas nepaisėjimas visuomenės tokias pasibaisėtinas pasekmes turi, kad ištikrųjų visa šalis tur rausti iš gėdos prieš visą pasaulį už savo valdininkų darbus, o visuomenė kassyk gilyn ir gilyn gramzdiama į nelaimės ir skurdą. Ištikrųjų pasako teisybę ir tą teisybę teisybe pripažinti reikia. Ir štai tos «World'o» pastabos:

«Prieš žmones vėl stoja rinkimų atlikimo uždavinys. Reikia atskleisti blogą, kur koks terandasi. Reikia nurodyti priemones prašalinimui to blogo.

Siųskite į kongresą žmones, kurie peržiūrės ir ištirs tenaitines knygas, kurie turės drąsos pažvelgti blogui į akis ir ištraukti aną dienėn švieson.

Nusiųskite žmones, kurie paduotų visuomenės žiniai, kokios buvo priežastys to, kad senatorius Aldrich reikalavo 300 milijonų dolerių administracijos išlaidų apmokėjimui; nusiųskite žmones, kurie aprubežiuotų tas nepaprastas «išlaidas». O toliaus reikia iš-tirti: 1) Cukrinio trusto vagystės; 2) Panamos skandalą, būtent kad tenykštė valdybos vyresnybė naudojosi valdžia dėl nuslopini-mo darbininkų balso; 3) Ištirti tarifas (muitus), trustų mokesčius ir išlaidas, kur lošia bilijonai dolerių; 4) Ištirti santikius (atna-šas) protekcijos ir privilegijų link muitų ir pragyvenimo lėšų ir brangenybės; 5) Ištirti duoklę, užmokėtą per proteguojamus ir privilegijuotus turčius rinkimų fondan; 6) Ištirti pardavinėjimą cukriniam trustui laukų ir ūkiu Filipinuose; 7) Ištirti adminis-traciją Filipinuose ir Portorike; 8) Ištirti milžiniškas išlaidas ka-riumenės ir apsiginklavimo reikalams, kaip lygiai ir kontraktus šiame reikale, iš kurių kiekvienas praryja 18 milijonų dolerių; 9) Ištirti ką gero nuveikė slaptoji policija po kontrole p. Roosevelt; 10) Ištirti, kaip toli nuvedė pastangos sindikatų ir trustų, bandan-cių užgriebti savo nuosavybėn turtingiausius minerališkaus turtais ir gamtiškais spėkomis (vandeninėmis) plotus žemės».

To reikalauja kapitalistiškas laikraštis, tai ką-gi sakyti apie darbininkiškos visuomenės reikalavimus. Tečiaus darbininkiškoji visuomenė, rinkdama sau valdininkus, nieko iš jų nereikalauja, vien navyškaiti džiaugiasi kandidatų-kapitalistų žadėjimais, kurie žinomi ir atmenami tik patol, kol pereina rinkimai. Bet tas laik-raštis reikalauja ištyrimo visų suktybių ir piktadarysčių republi-koniškos administracijos dėlto tik, kad patraukti visuomenę demo-kratų pusėn, vienok išrodant republikonų vagystės ir piktadarystės pasako teisybę abelnai apie kapitalistišką šeiminkavimą. Iš tikrųjų netik paminti klausimai reikalauja ištyrimo ir atskleidimo visuomenėi valdininkų uesąžiniškumo, daug dar klausimų yra, ku-rių ir demokratų, kaipo lygūs republikonams kapitalistai, neiš-drišta pajudinti. Pavyzdin, valdžia privalo ištirti kaip didieji trustai igyja milijonus pelno ir iš ko tie milijonai išplėšiami, o gal tuomet visuomenė supras, kodėl pragyvenimo lėšos iškilo, kad jo-kiu būdu uždribamos algos neištenka, kad žmoniškai galima būtų gyventi tiems, kurie trustams milijoninius pelnus pagamina. Rei-kėtų taipgi ištirti priežastį, kodėl «prosperity» laiku Amerikoje turime du milijonus žmonių, neturinčių darbo, o sykiu ir pragyve-nimo priemonių, o du milijonai mažų kūdikių, vietoje mokyklinia-me suolo, randasi fabriku dulkėse, dirbdami virš savo spėkų ir virš darbo dienos laiko. Reikėtų taipgi ištirti, kas leidžia trustams kanfiskuoti namus ir suardyti darbininko šeimyniško gyvenimo laimę, o pati valdžia, kurią visuomenė sau išsirenka, negali vi-

suomenės apginti, negali nubausti plėšikų visuomeniško turto, ne-gali išpirkti iš privatiškos nuosavybės didelį pelną nešančių eks-presinių bei geiežkelinių kompanijų. Ir taip žmonės, rinkdami valdininkus, privalo nuo jų reikalauti, kad tieji kongse ir išta-tymdavystėse peržiūrėtų įstatymų knygas ir padarytų jose tvarką, idant teismai negalėtų tarnaut kapitalistams ir skriausti dirbančius žmones, privalo peržiūrėti tuos įstatymus ir parodyti visuomenėi, kad jie sutaisyti vien didelių kapitalistų-plėšikų ir išnaudotojų naudai, o didžiausia priespauda ir skriauda yra dirbančiajai klesai.

Demokratų savo «World'e» pripažino teisybę, kad reikia nu-siųsti žmones į kongresą, kad ten peržiūrėtų knygas, ir kurie turė-tų drąsą išvesti «blogą» dienėn švieson, bet kasžin ką pasakytų jie, jei pasakysime jiems teisybę, jog tos drąsos niekad neturės po-nai demokratų, tarnai kapitalo, jog to blogo nė nemano išvesti eikštėn ir parodyti visuomenėi, kas tikrai yra priežasčia, kad to-kiuos turtingos šalies, kaip Amerika, 30 milijonų žmonių kenčia var-gą, skurdą ir nedateklus. Kasžin, ar gal «World» pripažinti, jog demokratų partijos kandidatai, įėję į valdiškas vietas, taip pat gangreit užsimirš savo žadėjimus ir pasiliks tokiais pat išnaudoto-jaus visuomenės, kaip ir republikonai, o partija visai jų nepas-merks ir neišmes iš savo tarpo. Kasžin, ar «World» negalėtų taip-gi pamąstgti ir pasakyti, kas drąsiau stotų prieš piktą ir kas dau-giau rūpintųsi tą blogą prašalint: ar socialistas Hillquit, ar de-mokratas Connors? Ar senatorius demokratas Helkins iš W. Vir-ginijos, ar socialistas Gaylord'as iš Wisconsin? Reger Sullivan, ar socialistas Viktoras Berger'is? Demokratas William J. Bryan, ar socialistas Eugenijus V. Debs'as?

Iškalo galima užtikrinti, kad demokratų «World'as» į šį klau-simą nieko nebeatsakytų, nes žino gerai, kad demokratų kapitali-stai nė kiek nemenkesni vagys ir išnaudotojai už republikonus. Kad jiems ir vieniems ir kitiems rūpi tik išnaudojimas visuome-nės, o ne jos gerovė.

Ne! nė republikonai, nė demokratų, negi tarpininkai tarpe jų — nepriklausmingieji veidmainiai negali nurodyti visuomenėi, ka-me yra priežastis viso pikto, nes tas atimtų jiems milijoninės įei-gos šaltinius, lieptų tapti lygiais su darbo žmonėmis visamekame, panaikintų viešpatavimą vienų ant kitų ir privatiškos išdirbystės nuosavybės įrankių įstatus. To kaip vieni, taip ir kiti jie lyg ug-nies bijo, o dar labiau bijo, kad ta visuomenė nepasiųstų ištirti valdininkų darbus socialistus, kurie, beabejo, tuojaus parodytų visuomenėi ponų kapitalistų takelius, kuriais eina apiplėšti visuo-menę.

Skaitant kapitalistiškus laikraščius, skaitant kapitalistų, be-siveržiančių prie valdiškų edžių, išsivadavinėjimus vieni kitų bjau-rių suktybių ir šunybių, ištikro reikia stebėtis, kaip ta mūsų amerikoniška visuomenė gal nepasipiktinti ir nenuvaryti vienų ir kitų šalin nuo valdininkavimo. Čia turime laisvą slaptą balsavi-mą, čia leista piliečiams rinkti sau į valdininkus žmones, kurie tar-nautų visuomenės reikalams, o ne spaustų, išnaudotų ir badu ma-rintų bei kazokų lazdomis ir kulipkomis žudytų reikalaujančius duonos ir pastogės!

Europos parlamentuose beveik visose valstybėse randame tik-rus darbininkų klesos atstovus-socijalistus. Tik laisvoji šalyj Jun. Valstybių darbininkų klesa negali pasigirti turinti bent vieną savo atstovą šalies parlamente. Iš visų civilizuo-tų valstybių, tik vien Amerika savo įstatymdavystėj neišgirsta socialistiško balso, nesi-skaito su darbininkų klesos reikalavimais.

Lapkričio 8 diena jau arti. Ką ta rinkimų diena darbininkų klesai atneš: ar viltį išsigelbėjimo nuo nepanešamos gyvenimo sun-kumo naštos, ar metus tolesnio skurdo, bado, bedarbių, ašarų ir nelaimių?

Išrinkti demokratų ar republikonai negali ir nenori pažvelgti į priežastis blogumo, negali sulaukyti prisiartinančią krizį, kuris neša visubaisiausią darbininkų klesai nelaimę.

YY-
AMS:
goms,
er 20
gyduo-
gydo
geriau-
laugiau
s tarp-
a tokias
ngelbėti
neišgy-
dėkavo-
ai, kad

STIES.
gali
ligų
e kiek-
u ir tuos,

laro vardu,
ABAS ME-

ai dėkingas,
nt sveikatos

iu darody-

ba brolis, jei
šyk apie liga

vedirbimą vidurių
io, slogų ir nusilp-
ystės klaidų, įgan
sikrečiamų slaptų-
rų tekėjimo, gum-
š kad apsiimu, tal-
riau, kad iš kario
k kaip moki ir kaip
kės pritaikysiu gr-
atą. Aprašant lig-

n,
ork, N. Y.
nuo 10 iki 1 po piet.

knygu kata-
kalaukite.

Clarence S. Darrow.

Prasikaltimai ir Prasikalteliai

Kalba laikyta kalniamas Chicagos kalėjime.

Iš anglų kalbos vertė ***

(Tąsa.)

Gasas taip pat žiemą kur-kas daugiau kainuoja, kadangi naktis ilgesnės, ir žmonės patenka į kalėjimus, kad už gazą nemokėti. Kalėjimai apšviečiami elektriškais žiburiais. Jūs galite to nežinoti, bet šitie ekonomiškieji įstatymai veikia visados, nepaisant ar mes apie tai žinome, ar nežinome.

Visados daugiau žmonių kalėjimuose sunkiuose laikuose, negu geruose — palyginant labai mažai žmonių patenka į kalėjimus, išskiriant, kada jiems visai trumpa. Jie patenka į kalėjimus, kadangi neturi kitokios vietos kur pasidėti. Jie gali nežinoti kodėl, bet tai taip yra vistiek. Bloguose laikuose žmonės nė kiek nėra niekiškesni. Tai nėra priežastis. Tai yra tikrai žinomas faktas visam pasaulyje, kad sunkiuose laikuose daugiau žmonių randasi kalėjimuose, negu geruose, ir kad žiemą daugiau žmonių randasi kalėjimuose, negu vasarą. Žinoma, kad būna sunkūs laikai žmonėms, kurie papuola į kalėjimus, kokiam laikui tai nebūtų. Žmonės, kurie patenka į kalėjimus beveik visados būna neturtingi, — kurie pirm visoko, ir aplanamai imant, neturi kitokios vietos, kur gyventi. Kada tik užstoja sunkūs laikai, jūs rasite kalėjimuose daugybę žmonių, kurie tenai kitokiu būdu ir neatsirastų.

Gana seniai Buckle, kuris buvo dideliu Anglijos filozofu ir istoriku, surinko faktus ir darodė, kad skaičius sušlamų už prasikaltimus pasididina pagal tai, kaip kainos už maistą pakyla. Kada jie pakelia gazo kainą dešimčia centų ant tūkstančio pėdų, aš nežinau kas atsidurs kalėjime, bet aš žinau, kad tam-tikras žmonių skaičius į ten paklius. Kada mėsos trustas pakelia kainas už mesą, aš nežinau kas nueis į kalėjimą, bet aš žinau, kad gana daug žmonių turės tenai atsidurti. Kada Standard Oil Company (kerosino trustas) pakelia kainas už kerosiną, aš žinau, kad gana daug merginų, kurios užsiima siuvėčkovimu, ir kurios dirba dėl kitų ilgas valandas naktimis, taps priverstos išeiti ant gatvių ir stvertis kitokio amato, ir aš žinau, kad p. Rockefelleris ir jo sandraugai yra kalti, o ne vargšės merginos kalėjimuose.

Pirm visoko, ir imant aplanamai, žmonės todėl būna uždarami į kalėjimus, kad jie neturtingi. Tarpais, kaip aš pasakiau, toje valandoje jums gali ir nereikėti pinigų, bet jūs galite turėti išanksto įgytą pačėdumo įprotį, ir nevisados lauksite, kol jums jau visiškai trumpa. Kai-kurie jūsų gal būti varo amata, profesija, plėšimo, išilaužinėjimo ir svetimus namus. Jokis žmogus, kuriam gerai galvoje, neis į svetimus namus viduj tamsios nakties ir landžios su tamsia liktarnaite po nežinomus jam kambarius, rizikuodamas savo gyvastį, jeigu jis turės ganėtinai šio pasaulio gerų daiktų savo paties namuose. Jūs taip nerizikuotumet. Jeigu pas žmogų kabo drapanų ant sienas, o spintoje randasi mėsos, o bankoj turi pinigų, jis nesitransky naktimis po svetimus kiemus ir namus, apie kuriuos jis visiškai nieko nežino. Visados reikia patyrimo ir išsilavinimo prie šitos profesijos ir žmones, kurie save prie jos prirengia, ne daugiau galima kaltinti, kaip mane už tai, kad aš esmi advokatas. Žmogus neapiplėš kitą gatvėję, jeigu jis turės užtektinai pinigų savo kišeniuje. Jis gali

tą padaryti jeigu turės doleri, arba du doleriu, bet to nedarys turėdamas taip daug pinigų, kaip Rockefelleris. Rockefelleris randa daug geresių būdą apiplėšimui.

Kuo daugiau paima nuo beturčių turtingieji, kurie turi progą paimti, tuo daugiau randasi varguolių, kurie priversti būna stvertis tokio pragyvenimui būdo. Jie gali to nesuprasti, jie iškarto gali taip nemanyti, bet visgi jie prispirti būna tokio uždarbiavimo imties.

Šitos valstijos įstatymdavystei paduotas sumanymas, kad vaikvagių bausti mirtim. Mes turime protingus vyrus įstatymdavystėje. Jie pažįsta gazo trustą, kada ji pamoto, — tas visada suteikia ganėtinai šviesos, kad ji įžiūrėti, — ir įstatymdavystė mano apstabdysianti vaikų išvaginėjimą užgirdama įstatymus, baudžiančius vaikvagių mirtim. Aš netikiu į vaikų išvaginėjimą, bet įstatymdavystė klysta. Vaikvagystė tai ne prasikaltimas, bet profesija. Ji išsivystė su laiku. Ji išsivystė drauge su mūsų naujagadyninės pramonės sąlygomis. Randasi daug kelių, kaip pinigai padaryti, — daug naujų būdų, apie kokius mūsų prabočiai visiškai nieko nežinojo. Mūsų prabočiai nieko nežinojo apie trustą su bilijono kapitalu; ir štai ve ateina vargšas žmogelis, neturįs jokio kito amato ir patėmija išvaginėjimo vaikų profesiją.

Tas prasikaltimas atsirado ne todėl, kad žmonės būtų niekai; žmonės išvaginėja kitų vaikus ne todėl, kad jie pageidautų vaikų, arba kad jie būtų velniško būdo, bet todėl, kad jie mato progą per tai šiek-tiek pinigų įgyti. Jūs negalite panaikinti šitą prasikaltimą, išleisdami įstatymus, baudžiančius vaikvagių mirtim. Tik vienatiniu būdu tą galima panaikinti. Tik vienas yra būdas panaikinti visokių nusidėjimų, o tuomi yra duoti žmonėms progą pragyventi. Kitokio būdo nėra ir niekad kitokio būdo ir nebuvo nuo laiko, kaip pasaulis prasidėjo ir šis taip aklas ir kvailas, kad to nemato. Kad kiekvienas žmogus, moteris ir vaikas šiame pasaulyje turėtų progą padoriai, tinkamai, teisingai pragyventi, tai suvisai nebūtų kalėjimų, nė advokytų, anė teismų. Galėtų vienur ar kitur atsirasti asmenys, su ypatingu smegenų sutaisymu, kaip Rockefelleris, kurie darytų tokius dalykus, vien tik todėl, kad juos daryti, bet tokių bus labai mažai ir tokius reikėtų nu siųsti į ligoabučius ir gydyti, bet nelaikyti kalėjimuose; ir toki visiškai išnyktų antroje, o toliausiai trečioje gentkartėje.

Aš skelbiu ne vien grynas teorijas. Aš privesiu jums keletą prirodymų.

Anglijos žmonės seniau bausdavo savo prasikaltėlius, išgabenant juos kitur. Jie susodindavo juos ant laivo ir nuveždavo į Australiją. Angliją valdo lordai, bajorai ir pralobėliai. Jie tenai valdo visą žemę, o kiti žmonės turi pasilikti ant gatvių; jie negalėdavo tinkamu būdu pragyventi. Anglai buvo pratę savo prasikaltėlius išgabenti į Australiją, — tai yra tą prasikaltėlių dalį, kurie tapdavo sugauti. Kada tie prasikaltėliai patekdavo tenai ir nieko daugiau ten nebūdavo, jie galėjo bastytis po visą sausžemį, taigi jie galėjo auginti avis ir patį sau pasigaminti mėsą, o kas yra lengviau, negu ją vogti; šitie prasikaltėliai su laiku pastojo padoriais, guodotinais žmonėmis, kadangi jie turėjo progą pragyventi. Prasikaltimai pas juos visai neįvykdavo. Jie buvo toki pat, kaip Anglijos žmonės, kurie juos tenai nusiūtė, tiktai geresni už anuos. O antroje gentkartėje tų prasikaltėlių ainiai jau buvo taip guodotina luoma, kaip kokia kada nors šiame pasaulyje galėjo rasti, o tada jau ir jie pradėjo statyti bažnyčias ir kalėjimus.

valdžia patėmijo, kad demonstrantai užsilaiko ramiai ir visada po išklausimui prakalbų ramiai išsiskirsto — paliovė persekiojusi ir leido susipratusiems darbininkams rinkties ir protestuoti. Buržuazija žiūrėjo ramiai į tas demonstracijas, nenešančias jai jokios baimės ir manė, kad tie protestai ir užsibaigs protestais. Suprantama, ir darbininkai patėmijo, kad vien tik su protestais ir reikalavimais nieko negalima padaryti. Visoje socialdemokratų spaudoje pasirodė diskutuojanti straipsniai, apkalbanti «ką toliaus daryti», idant priversti ponus prie užtvirtinimo minėto balsavimo būdo. Aišku kaip diena buvo, kad protesto demonstracijomis nebūna galima Prusijos činovnikus bei ponus priversti prie įvykdinimo reikalaujamo įstatymo.

Vokietijos socialdemokratų centralinis organas «Vorwärts» ir moksliskasis žurnalas «Neue Zeit» vienok apie tą klausimą tylėjo, bijodami, kad apkalbėjimas ir pagalios priėmimas griežtų kovos būdų galėtų nugązdinti Vokietijos oportunistiškuosius profesionališkų darbininkų sąjungų vadovus ir tuomi sukelti nuomonių skirtingumą pačioje socialdemokratijoje.

Vienok ilgai tokis «Vorwärts'o» tylėjimas negalėjo tęstis — pagalios pasirodė straipsniai, apkalbanti minėtą klausimą. Ir Rožė Luksemburg, plačiai žinoma vokiečių ir lenkų socialistų teoretikas, pirmutinė pakėlė klausimą, kad dėlėi vedimo tolesnės kovos dėl igijimo visuotino, lygaus, tiesaus ir slapto balsavimo būdo teisės, reikia panaudoti *generališką streiką*. Šis pakeltas klausimas atšyk pakėlė visoje socialdemokratų spaudoje gyvą apkalbėjimą. Pagalios pats Prusijos socialdemokratų susivaziavimas šių metų pripažino, kad minėtos balsavimo teisės negalima iškovoti, naudojant vien parlamentarišką kovą ir tuomi kilo klausimas: argi ištikro likti neišmėginus kitus kovos būdus. Rožė Luksemburg ir Panenkuk'as, išireiškė, kad negalima stovėti ant vietos. Pagal jų nuomonę pats kovos vystymasis neišvengtinai priverčia prie naudojimo aštresnio kovos būdo. «Minios noras politiškoje kovoje nėra galimu mokslisku būdu ilgai palaikyti vienodame augštume ir tas noras negali visada apsieikšti vienodoj formoje. Minios noras turi pakilti, likti aštresniu ir turi priimti dėl kovos vedimo aktyviškesnius būdus. Syki pradėta minios veikmė turi eit pirmyn. O jei minios vadovams stokuoja drąšos duoti miniai reikalingą kovos būdą, tuomet minias apima neišvengtiną abejonę, drąsa puola ir visas judėjimas nustoja pajiegu». Beto dar jie nurodė, kad dėlėi paties judėjimo padidinimo turi būt panaudojama visoki būdai, kaip tai griežtos gatvių demonstracijos laike generališko streiko ir t. p. Jei nepanaudoti visų pajiegu ir būdų dėl palaikymo tokio streiko, tuomet pagal tą teoretikų nuomonę, minios judėjimas turi nupulti be jokių pasekmių. Iš to aišku, jog jie į generališką streiką nežiūri kaip į koki stebūklingą įrankį, kuri sulyg anarchistų-sindikalistų nuomonės, galima panaudoti bile momente, bet kaip į kovos būdą, kuris gali būti tik tuomet pasekmingas, kada aplinkybės priveda iki to, kad jis reikalingas panaudoti *neišvengtinai*, idant *iškovoti žinomą reikalavimą*.

Ant to partijos centrališkasis komitetas ilgai nieko neatsakė, pagalios pavedė partijos teoretikui K. Kautskiui parašyti teoretišką atsakymą, sukritikuojantį pakeltą agitaciją linkui panaudojimo generališko streiko. Vienok nemažai triūso prisiejo panaudoti šiam radikališkam ir nuodugniam bei aiškiam riančiam visus klausimus teoretikui, idant pasistengti apversti skleidžiamą nuomonę apie panaudojimą generališko streiko. Jo atsakymą sutraukus trumpai, galima šiaip perstatyti. Streikus, kokie jie nebūtų, Kautskis padalina į ekonomiškus ir politiškus, protesto ir užpuolimo bei privertimo streikus. Taipgi darodinėja, kad dabartinis momentas nėra tinkamas dėlėi užpuolimo streiko, nes visa Vokietijos socialdemokratija tuom tarpu turi rengties prie būsiančio visos šalies parlamento (reichstago) rinkimų ir labai gali būti, kad rinkimai gali nuvesti prie išrinkimo didžiūmos socialdemokratų atstovų, kas beabejonės privestų prie susirėmimo su valdžia, kuri,

suprantama, nenorės vykdyti gyveniman socialistų priimtus nutarimus, ir idant tuomet priversti valdžią prie vykdinimo gyveniman minėtų nutarimų, tad reikėsią būtinai šiaip ar taip panaudoti generališką streiką. Toliaus, panaudodamas karišką technikos mokslą, padalinime karių į užpuolimo ir nualsinimo karės, jis nurodo, kad socialdemokratija visados prisilaikiusi nualsinančios taktikos ir, svarbiausia, su didelėmis pasekmėmis, todėl pagal jo nuomonę, nėra taip svarbių priežasčių, idant perkeist tą taktiką. Ir pagalios paties generališko streiko reikalingumo apkalbėjimą Kautskis skaito už kenksmingą, nes tas galėtų nuvesti iki užsizarščiavimų bei atidengimo priešiui partijos silpnosios pusės, linkui pasirinkimo kovos būdų, apie kuriuos patis nėra persitikinę

Ant to atsakė R. Luksemburg, kuriai nebebuvo galima užginti vietą dėl atsakymo moksliskai teoretiškame žurnale «Neue Zeit». Ji nurodo, kad partija niekad nenaudojo ir negali naudoties slėpimo politika, ir jei ištikro generališko streiko yra kokios nors silpnos pusės, tai tik viešos diskusijos tokius blogumus galės atidengti ir tuomi perspėti nuo vykdinimo gyveniman tokioj formoj, kaip jis šiandien manomas įvykdyti. Taipgi nurodo, kad pats Kautskis anarchistiškai žiūri į generališką streiką, būtent tas galima įvykdyti vien tik ant vieno centro paliepimo, kuomet Luksemburg ir jos šalininkai žiūri į generališką streiką kaip į pačios minios tvirtai organizuotą judėjimą, dėlėi kurio tobulą taktiką turi išsidirbti pati minia ir tuomi apšviesti minios klesinį supratimą. Ir nurodo, kad visai liogiškai Kautskis nurodęs Austriją, kur ekonomiška ir politiška kova generališkame streike susiliejo į vieną judėjimą ir nuvedė prie iškovojo visuotino balsavimo teisių, prie ko ir Prusijos streikas gališ privesti. Pranašauti iš kalno apie būsiančias pergales reichstago rinkimuose, pagal jos nuomonę — yra nepraktišku, o pagalios generališkas streikas niekuom negališ kentki rinkimų kovai. O nualsinimo taktika ne visada esanti gera, o jei Kautskis ir nurodo į išmintingumą Fabijo Kunktatoriaus [Vilkintojo]*), ant kurio visada remdavosi Kautskio didžiūsi priešai — revizionistai (tie patiš bernšteinistai), tad tuomi Kautskis prasižengias prieš istoriją, kuri prstatanti tą taktiką daug blogesnėje sviesoje.

Užbaigoje Rožė Luksemburg nurodo, kad Vokietijos socialdemokratų partijos vadovystė jau jau ir taip perdaug pasiduodanti po įtekme oportunistiškų profesionalinių darbininkų sąjungų vadovų, nes du metu atgalias ji nuslopiniusi tuomet jau prasidėjusį kovos būdą — gatvių demonstracijas; po taip pasekmingai 6 Kovo demonstracijai**) centro valdyba visai ramiai praleido 18 Kovo šventę (paminėjimą Paryžiaus komunos), užsiganėdinant surengimu trijų tuzinų susirinkimų svetainėse. O po 10-tai d. Balandžio, kuomet pasisekė Berlyne iškovoti demonstracijų laisvę, tuomet ir vėla praleido 1-mos Gegužio šventę neišnaudota dėl tikslu. Taigi partijoje, pagal jos nuomonę, esą jau ir taip užtektinai elementu, kurie stengias sulaukyti bile radikališkesni judėjimą, ir todėl užbaigiant, Rožė Luksemburg taria Kautskiui Viktoro Adlerio žodžiais: *Prie sulaukymo nuo darbo jūs mums neesate reikalingi!*

Nors faktiškai Vokietijos socialdemokratija jau apie 3 metai, kaip pripažino generališką streiką, kaip vieną iš savo aštriausių kovos būdų, vienok šių metų Magdeburgo kongresui beabejo nemažai laiko reikės pašvesti, idant galutinai išrišti kaip greit ir prie

*) Kvint Fabij Kunktator buvo kolis syk Rymijos konsulu ir diktatorium 217m prieš Kr. gim. Pagarsėjo savo vilkinimo taktika kovoje su Kartageno kariūmenės vada Hasimū, kurį jis įviliojo į vidurj Italijos, idant tuomi be mūšio, vien nualsinimu jo kariūmenę išnaktint. Mirė 203 prieš Kr. letų.

**) Ta demonstracija atšizymėjo tuomi, kad diena prieš tą „Vorwärts“ buvo pranešta, kad ryt bus laikoma tokiamė ir tokiamė Berlyno parke demonstracija; policija patėmijū tą pasiuntė iš ryto daugybę kariūmenės ir sutraukė ko ne visą policiją. Bet tą patį vakarą sulyg centro komit nutarimų buvo pranešta visoms kuopoms, kad usirinkt kitame parke. Iš ryto, kad kariūmenės ir policija laukė apsiginklavusi, kitoje miesto pnsėje atsibuvo demonstracijos ir prakalbos be policijos priežiūros. Pakolei apie tą dagirdą tvarkadariai nusikrausė į minėtą vietą, demonstracija jau buvo išsiskirsčius, tokiu būdu sugrįžo į kazarmes nieko nepesul. Redaktorius už patalpiumą apgavingo pranešimo liko nuba ustat mėnesiu kalėjimo.

kokių aplinkybių galima naudoti ji.

Vildamies kad ir Magdeburgo kongresas prisilaikys pilnai ra dikališkosios marksistų taktikos, lauksime ką ateitis parodys.

L. F. d' M. R.

Krizis artinasi.

Laikraštija pradeda apkalbinėti prisiartinantį naują krizį, grėsiantį Jungtinių Valstybių pramonijai. Kadangi krizis yra baisiausiai smūgiu proletarijatu, tad neprošalį bus apie šį dalyką pasakyti keliatą žodžių, ar ištikrųjų turime laukti krizio ir ar jo negalima bus išvengti.

Kapitalistiškoj ekonomijoje arba šeiminkavime, kiek jau žinoma daugiau apsiskaičiusiems ir pažįstantiems socijalistiškus raštus žmonėms, kriziai butinai ir neišvengtinai tur atsikartoti kas tulas perijodas. Ir juo kapitalizmo sistema smarkiau išsiplėtoja, juo kriziai turi būti tankesniais.

Dar nepagijome iš žaidų, kokias padarė mums peritas krizis, dar jis vis tebeslėgia šimtus, tukstančius žmonių darbininkų, o jau laikraščiai pradeda gąsdinti mus nauju smūgiu, nauju krizium, kuris ateina nepraešalinamai. Ir kitaip negal buti ten, kur viskas remiasi privatišku kapitalisto interesu. Fabrikantui, rupi tik nuosavas pelnas, kas ir yra natūrališkū; jam nerupi suteikti visuomenei reikalingus daiktus, pakakinti visuomenės reikalavimus, vien tas, kaip tą visuomenę apiplėšti, kad savo kišenių prisikimšti jos triuso vaisiais.

Jeigu kokia pramonijos šaka neša didelį pelną, tai tos pramonijos šakos valdytojams-savininkams ir rupi, kad kuo daugiausiai tą šaltinį išnaudoti. Dėlei to, praplatina išdirbystės užvedimus, gerina mašinas ir leidžia darbą visa garo spēka. Ir čia negalima apsieiti be spekuliacijos; kad vertėivystė gerai eina, kreditas lengvai gaunamas, tai lengva pasiskolinti pinigus sutartu nuošimčiu; tokiu budu atsiranda daug vertėivyskų užvedimų, kur visai nėra nuosavo kapitalo, spekuliuoja vien dėl to, kad vertėivystė gerai klojasi, neša ir žada didelį pelną. Jeigu užvedimas yra akcinis, arba taip sakant korporacijinis, prasideda gildinė spekuliacija; akcijų kainos kyla augštin, nes daugelis žmonių, masinami gero vertėivystės pasisekimo, perka akcijas, tikėdamiesi parduoti jas sugeru pelnu. Ir ta spekuliacija dar labiau kursto pramoniską gyvenimą, o sykiu didina jo netvirtumą, nes budavoja ant trapių pamatų.

Viskas butų gerai, jeigu toks dalykų stovis, galėtų but amžinu ar bent ilgesniam laikui užtirtas. Bet taip nėra ir buti negali. Pirma, pabirkantai, lenktyniuodamiesi (konku ruodami) kaip šunes ėdasi, kad tik daugiau pelnytų, sunaikin nus kitą. Kuomet vertėivystė eina gerai, pabirkantas, skatinamas gera išpardavyste savo išdirbių, leidžia sovo pabirkus dienomis ir naktimis, išdirbius, kurių nesuspėja išparduoti, krauna į sąkrovą, tikėdamasis vėliaus parduoti. Konkurencija kitų stumia kiekvieną pabirkantą prie neatsižurėjimo į tą faktą, kad darosi viršprodukcija, išdirbtų išdirbių negali ma išparduoti suvartotojams. Suprantama, kad didžiama vartotojų kenčia visokią stoką ir nedateklus, bet reikalingų

daiktų negali nusipirkti, nes uždarbio jų vos užtenka siauriausių gyvenimo reikalų patenkinimui. Ir štai galų gale pasirodo, kad produktų pridirbta tiek, kad nėra jų kur dėti. Pabirkantai neatsižvelgė į rinkos reikalavimus, dabar išvystė, kad rinkos užsidaro, tat ir pabrika tur but uždaryta, nes išdirbių prikrautos pilnos sąkrovos.

Pabirkantui visai nerupi, kad tukstančiai tukstančių žmonių, išvaryti iš pabirkos, netekę darbo ir sykiu pragyvenimo budo, badaus, dvės ir įpuls į baisausį skurdą. Tas pabirkantai dar ir geistina, kadangi darbininkas, vargo prispaustas, siulus jam savo darbo spēkas už visuprasčiausį atlyginimą, by tik gelbėtis nuo baisaus bado.

Taigi ir krizis užstoja.

Kai-kada krizis paliečia tik-kai kurias pramonijos šakas, bet tankiausiai apima visą pramoniją, kadangi yra žinoma, jog viena pramonijos šaka palaiko kitą; viena suteikia kitai žaliąją medžiagą, kita reikalauja įrankių ir tt., o per bankas ir gildas visos tos šakos sujungtos kruvon. Nesykį pakanka vienos bankos nusibankrutijimo, kad gimtų krizis pramonijoje.

Kokios pasekmės krizio? Rodosi, nė pasakoti nereikia, kas turi atkentėti už tą kapitalistišką šeiminkavimą. Paprastai sakoma, jog visuomenė nukencia, bet ištikrųjų nukencia neapsakomą skriaudą tie, kurie pagamino visus pasaulio turtus, tie, kurie pridirbo tik už leidimą gyvastį palaikyti, tiek praduktų, kad «nėr kur padėti». (Suprantama yra kur dėti, tik pas didžiumą žmonijos darbininkus nėra pinigų, kad juos išpirkti). Darbininkai išmesti gatvėn iš pabirkos palikti apveizdai Dievo ir policisto palkai. Kaipgi beprotiską prieš gynybę? Mišta iš bado ir daugomi policijos lazdomis, kan kinami kalėjimais ir žudomi tie, kurie pridarė perteklius turtų! Tai šiandieninio surėdymo tvarka!

Kriziai, rodos, privalėtų atidaryti akis toms nežmoniškiausiai skriaudžiamoms minioms, rodos, privalėtų parodyti tą baisią neteisybę, leisti suprasti suprantančiųjų tos nelaimės priežastį žodžius, šaukiančius: «Visų šalių darbininkai-vienykites!» Bet taip nėra.

Taip nėra, nes per ilgus metus tie budavotojai pasaulio laikomi vergijoje, prietarose, tamsybėje ir priepaudoje taip užhipnotizuoti, taip protiskai nupuldinti, kad blavai protaui neįstengia ir su džiaugsmu pasiduoda tiems, kurie žada saunos duonos kąsnį.

Amerikos proletarijatas, pergyvenęs sunkų krizį arba be darbo, šiandien beveik visai užsimiršęs, kad tas pat ateina dideliais žingsniais, nors dar tukstančiai žmonių ir dabar darbo neturi. Ir bėdini tie vergai mano, jog žmonių ant svieto perdaug, už tat jiems nėra darbo. Taigi su pavyda ir apmauda žiuri į kito gyvenimą, trokšdami, kad darbininkai kasdien šimtais kristų, o gal ir jiems pabirkoj vieta atsirastų. Bet nesupranta, kaip baisi yra kapitalistiška tvarka, kaip žvėriškai žudo ji žmonių gyvastis!

Jeigu «gerų laikų» metais tas yra, tai ką besakyti krizio metais! O jis dideliais žingsniais ateina.

O priežastimis jo atejimo yra tie faktai, kad Jungtinėms Valstybėms rinkos užsienyje visai susiaurėjo, o namieje kapi-

talistai apsaugoti nuo užsienio konkurencijos augšta tarifa savo produktų kainas iškėlė iki to laipsnio, kad darbininkui jokiū būdu negalima pirkti tą viską, kas gyvenimui reikalinga. Viršprodukcija darosi labai smarkiai, užsisakymai žymiai laipsniškai mažinasi ir krizis artinasi.

Sulyg kapitalistiškų laikraščių ekonominis nupuolimas užsisako šiais apsirėškimais:

Pereitais metais, Rugsėjo mėnesyje primose dviejose jo savaitėse geležinė pramonė turėjusi užsisakymų nuo geležinkelų ant 300,000 tonų rėlių; šiais metais užsisakymai kurkas sumažėjo. Rugsėjo mėnesyje užsisakymų buvo mažiau, negu 50% daugybės, kokią geležinė produkcija padengti gali. Rugsėjo mėnesyje užsisakymai rodė dar didesnį puolimą. Šian dien plėninė produkcija dar laikosi 70 procente augščiausiai, bet paskutinėmis dienomis ir tas procentas nupuola.

Odinė pramonė taipgi randasi netvirtam stovyje. Tos pramonės of. cija: škas organas rašo:

«Išsistatdami ant užmetimo mums pesimizmo, turime atkreipti mūsų skaitytojų atydą, kad šiandien pasekmingame mūsų pramonei sezone, privalome pagalvoti apie tai, su kuo susitiksimė netolimoj ateityj. Nors visos pramonės šokos šiandien gražiai gyvuoja, tečiau matomas kas toks, kas, beabejo, rodo artimą galą gero pasisekimo. Tiesa, paūšiai neturime priešais save tokio krizio, koki pergyvenom, bet nors negalime išaiškinti dėlko, turime apsižvelgti ir pamislyti apie atsargumo priemonės ateičiai. Industrijos atmosferoje jaučiamas kas tokio, kas perspėja pablogimą sąlygų ir privalome prisirengti, kad tą atmainą sąlygų galėtume susitikti be baimės».

Ir taip permato prisiartinintj krizj ir patj kapitalistai, o kad prie to prisirengti, jie žino vieną tik kelią, t. y. leisti darbą taip, kad galima būtų prikrauti visas sąkrovas produktais ir uždarius pabirkus, ramiai sau laukti atsidarymo rinkų.

Kaip greit tos rinkos viršprodukcijai atsiras, tas sunku pasakyti, nes be pradėjimo karės, jų rasti negalima. Taigi, kapitalistų politika ir rupinasi pagimdyti karę. Kalbama, kad karė Jungtinių Valstybių su Japonija, butinai turi prasidėti, nes mat Japonija uždarė rinkas Mondžurijoje.

Ar darbininkams reikalinga karė? Ar karė gali atnešti ką gero, kad ir išlaimėjusiai aną valstybei, jeigu žinome, kad karės šiandien, tai visudidžiausia nelaimė, kokias žmonija gali pergyventi.

Ir mes darbininkai, kurių rankose visa pasaulio galybė, mes matydami tas baisias kapitalistiško surėdymo piktadarytes, mes stovime lyg nežinodami, kas reikia veikti.

Juk visko to negutų ir jokiū būdu degalėtų būti, jeigu pramonija būtų visuomenės rankose, o ne rankose konkuruojančių kapitalistų.

Kriziai sykiu su mašinerijos besigerinimu darosi vis tankesniais ir tankesniais. Nors kiekviens mokslo išradimas neša žmonijai tik laimę ir naudą, kapitalistiško surėdymo tvarkoj, kaip tik priešingai: diduomenei, kuria yra darbininkų klasa neša kaskart baisesnį padėjimą, iš kurio išeiti yra tik vienatinis kelias— o tuomi yra panaikinimas privatiškos nuo-

savybės įrankiu, suvisuomeninimas produkcijos.

Tą galima atsiekti vien per politiškąją proletarijato kovą. per paėmimą įstatymdavytės į savo rankas ir įvykdinimą komunizmo, t. y. bendro nuosavybės valdymo.

Tą nieks nepadarys, kaip tik vien klesiniai susipratęs proletarijatas.

Krizis artinasi.

Artinasi ir rinkimai atstovų į kongresą ir įstatymdavytes.

Darbininke! Apsvarstyk, už ką turi savo balsą atiduoti, apsvartyk, kad savo balsu neužmuštum šimtų tukstančių milijonų žmonių. Apsvarstyk, kad rašydamas savo balsą ten, kur nieks tavęs nemato, apart vienos tavo sąžinės, gali likti žudytoju savo vaikelių, savo moteries, kurią gal ir labai mylėjai bei myli, ir paties savęs.

Nuo tavo balso priguli, prašalinimas tų baisių krizų ir dar baisesnių jo pasekmių.

DĖLKO YRA TIEK DAUG ŽMONIŲ NETURTINGŲ?

Parašė C. F. Digh, M. D. verte, Smulkutis

Vidutinis milijonierius jaustųsi neturtingu, jeigu jo didžiausia jeiga taptų sumažinta iki \$5,000 per metą. Tokią sumą apvaldąs paprastas darbininkas per metą, jaustųsi turtingu. Neturtas, tokiam atsitikime, atsinešąs prie aplinkybių bei stovio. Bet tarp 90,000,000 žmonių Suv. Valstijose ir tarpe daugiau negu 1,400,000,000 visame pasaulyje, yra visuomet daugiau beturčių. Nėra tautos, kurios dauguma žmonių nekenėtų, kaip jų skaitote šita, del stokos iki pakaktinai maisto, drapanų ir pastogių. Ypatingai šitas tiesa, kur tirštai žmonių apgyventos šalys, ten skurdas egzistuoja plačiai išsiplėtojęs, tą statistika parodo, nors ir dauginasi visą produkcija kas kartas, ir mūsų savoj šalyj, tarp mūsų taip vadinamų «Free people», kurie dar neišmoko suprasti, kad jie yra alginiai vergai industrijinės sistemos, kuri laiko juos beturčiais.

Robert Hunter savo rašte sako:— «yra galbut nemažiau kaip dešimtis milijonų žmonių Suv. Valst., kurie alkani nuogi ir be pastogių, ir šituose palaimintuose ir patogiausiuose laikuose. «Vienas iš kiekvienos dešimties žmonių, kurie miršta New York'o mieste, yra palaidojamais visuomeniškomis lėšomis Potter'io lauke». «Galbut devyadesimtas nuošimtis darbo žmonių, miestuose ir industrijinėse bendrovėse (valčiuose), randasi be nuosavybių».

Šitas neturtas, ne dėl stokos produktų aprūpinimui žmonių, norint laikuose didžiausio reikalavimo, kuomet dauguma kenčia ir alksta; tuomet privatiškos sąkrovos pripildytos gėrybėmis. Pasaulis valioja aprūpinti daug didesnį skaitlių žmonių ir žmogaus ranka gali pagerinti žemę, kad išduotų dar didesnį gausumą aprūpinimui visų reikalavimų. Šitas neturtas, taigi dabartinis, krizis egzistuoja visada ir visokiame laike, tai ne dėlto, kad perviršis produkcijos, bet jis labiausiai atsineša prie netikusios metodos paskirstyme produktų tarpe žmonių, kurių išdirbiniai, kurių žemė ir tų, kurie dirba.

Laike budo keli metai atgal Kinijoje, kuomet Suv. Valstijos siuntė pinigų ir kitokias pagelbas alkstantiems žmonėms, Kinijos vaizbininkai ir spekuliantai turėjo pilnas sąkrovas maisto, bet skurdžiai nevaliojo pirkti, nes algos apmokamos darbininkams Kinijoje, kaip kad ir kitur, kuriomis te galima atpirkti tikta maža dalį kiek išdirbama už tokią algą ant ukių, malūnų, dirbtuvėse ir kitur.

Kaina išdirbimo visuomet daug augštesnė, kuomet darbininkas, t. y. pats išdirbias, perka atgal išdirbinį, negu kaina, kurią gaunama už išdirbimą. Teiksitės atkreipti jūsų atydą į šį faktą, dėl kurio yra didžiausias neturtas bei skurdas— faktas yra:— kadangi žmonės turi užmokėti už maisto produktus, drapanas pastogę ir kitus reikalus nuo keturių iki aštuonių sykių didesnę sumą, negu aptuti už išdirbimą bei pagaminimą jų.

Štai šaldymo prietaisai lėšuoja už išdirbimą \$1.35, pardavinėjant ima po \$10.00. Siuvamą mašiną pagaminant lėšuoja \$3.25, parduoda po \$35.00. Virtuvės stalo padarymas lėšuoja 20 c., parduoda už \$3.00. Vežimo darbas bus \$7.19, imama yra \$65.00. Išdirbimas tukst. plytų, atsieina \$1.17, o parduoda už \$7.00. Lovos dugno dratais išpynimas atsiina 17 c., o parduodama už \$2.50. Raštstalis, kurio padarymas lėšavo \$4.00, perkant lėšuos \$40.00. Išaudimas šimto mąstų divono (kauro) lėšuoja \$6.34, parduodant imama \$95.00. Vyriškos skrybėlės, kurios padirbimas lėšuoja 33 c. perkant jos kaina siekia \$2.50.

Augščiau nurodyti pavyzdžiai yra surinkti per profesorių W. F. Ries, kuris rėmėsi Suv. Valstijų valdiškais statistikomis, sulyg trylikto metinio raporto, darbo biuro komisijonieriaus.

Čia vienok neparodyta kainos žaliosios medegos, iš kurios minėti prekių išdirbti, nė nusidėvėjimo mašinų vertybės kaina, bet tas viskas nerodo didesnės kainos už išdirbimo kainas.

Paimkime pavyzdin medegą lovai, žvilgtėkime į tos medegos kainos surašą, kad ir «Lumber» N. 30, o matome kad už 1000 pėdų mokama 53 c. Iš tos sumos gal 5c. padengs tos medegos pagaminimo lėšas; 10 c. padengs susivartojimo mašinų vertybę, kiti iškaščiai visai bus maži. Taigi išdirbimas minėto daikto prie pagerintų metodų neatsieina virš 50 c., bet užmokėti reikia suvartotojui \$3.00, arba šis kartus brangiau, negu tikra vertė. Žimoma, kas čia sugrobia tą pridurtą daiktui vertybę,— tai fabrikantai ir tarpininkai, tarpininkaudami ima sau pelną kaip nereikalingi darbininkų ir arazitai.

Taigi aišku, kad išdirbėjas negali nusipirkti nors penktą dalį, jei dar nemažiau, tų produktų, kuriuos pats padaro. Keturių penktos dalys jo išdirbto produkto, liekasi rankose tų, kurie tur teisę vadinti produkcijos įrankius savo privatisia nuosavybe. Ta viena penkta dalelė darbininko triuso vaizbininko vos-vos tegali pakakinti siauriausius gyvenimo reikalus. Tečiaus dar ir tas nevisuomet galima. Štai pardavystei rinkas užsadarė, nes didžiama žmonijos netur už ką nusipirkti reikalingus sau daiktus, pabirkos likosi taipgi uždarytos, o

darbininkas liekasi ir be to šaltinio pragyvenimo. Koks darbininko pragyvenimas tuomet?

Rodosi, lengva yra suprasti, kaip darbininkai yra išnaudojami per kapitalistiską sistemą. O tokių išnaudojamų žmonių, mūsų visuomenėje turime 30,000,000, kurie vadina si alginiais vergais. Ar galima tad vadinti Suv. Vals. visuomenę turtingą tauta? Taip, jeje nemaža yra turtuolių, jokių tautoj nėra tiek daug milijonierių, bet jokioj tautoj nėra tiek algių vergų, o per tat ir beturčių, kaip garsingoj Amerikoje.

Nepaprasti apsireiškimai Francuzijoje.

Spali mėnesio 13 d. Francuzijos valdžia areštavo šešis organizatorius geležkelinio streiko, suimant juos triboj socialistų laikraščio «L'Humanite». Scenos, kokios ten apsireiškė, atkreipė ant Francuzijos viso pasaulio akis.

Organizatoriai streiko, sykiu su socialistų vadovu, parlamento nariu Joures'u užsibarikadavo biure minėto laikraščio. Apart paminėtų organizatorių ir Joureso, 16 kitų socialistiskų vadovų stoji ant barikadų, visi apreikšdami, jog ginsis prieš užpuolikus, iki nekris iki vieno.

Ministerių pirmininkas, atsimetelis nuo socializmo, išdavikas darbininkiskos klesos reikalų, Briand'as įsakė policijai visus juos laikyti laikraščio biure patol, kol nepasiduos. Trij šimtai gerai apginkluotų policistų, apsupo triobą, tečiaus kalinamų karžygių burelis nepasidavė. Kada policija apsupo triobą ir apreikškė, jog suimtieji areštuojami ir tur pasiduoti, Joures vardan visų apsupusių atsakė, jog areštuoti už jokią kainą nedaleis nė vieno iš esančiųjų su juo draugų. Francūza Briand'ui, kuris įsakė, idant nežiūrint nieko tuojaus sukilėlius areštuoti, nors ir užmušti visus prisieis.

Briand'as įsakė ginklu priversti kalinamus pasiduoti areštui, o kariuomenę pastatė ant kariškos papėdės.

Retai kada-nors oficijališka taktika socialistų partijos buvo panaši į dabartinę; partija atvirai išžengė prieš atsimetėlių ex-socialistų Briand'ą ir jo gabinetą. Briand'as seniai yra išmestas iš socialistų partijos, tečiaus vis buvo dar manoma, jog kaltinamas neteisingai, net štai dabar jo darbai parodė, kuo jis yra. Pasidėkavojant jam 22 socialistai, drange su parlamento nariu, socialistų atstovu Jouresu likosi suareštuoti ir kalėjiman uždaryti. Policijai ir kariuomenei įsakė skersti darbininkus streikierius. Daug žmonių sužeista, daug kalėjiman uždaryta.

Briand'as yra pardaviku darbininkų. Prieš streiką stengėsi jis papirkti darbininkus, bet jo pasiūlymus atmesta. Dabar Briand'o pasielgimas išvedė eikštėn visus jo purvinius darbus ir pastangas, kad uždėti ant darbininkiskio judėjimo priespaudos retė žius.

Visos tos aplinkybės sukėlė toki ūpą valdomose miniose, kad ištikrųjų rodėsi grėšia revoliucija. Darbininkai išniekino «tautiską» vėliavą ir pareikalavo atmetimo buržuazinės konstitucijos.

Socialistų partija stoji atviron kovon prieš Briand'o valdžią, kaltindama už visus atsitikimus, kurie atsitiko streiko laiku.

Laikraščiai praneša, buk streikas geležkelinių darbininkų pasibaigė, tečiaus nemini kokiomis išlygomis darbininkai sulygo grįžti darban. Streikavo išviso 312,805 geležkelinių darbininkų. Tūkstančiai elektrotechniskų mechanikų prisidėjo prie streiko. Visas miestas Paryžius likos tamsoje per naktį nuo 13 į 14 š. mėn. Gatvėse apstojosi visokias judėjimas. Tyla apsiešpatavo mieste ir pertraukė ją tik sprogimas turtingiausioj miesto dalyje, Champo

Elysees, bombos. Puikus mūras po num. 5 rue Barri likosi sprogimu bombos sunaikintas. Apie sužeistuosius neminima. Už bombos metimą kaltinami anarchistai, bet ateitis parodys, kas bombą yra metęs.

Ar tie atsitikimai nueis greit ir užmiršti, ar turės įtaką tolimesnį darbininkų judėjimą — matysime. Bet ir to, kas pasirodė Francūzijoje negalima buvo laukti. Jie visgi sužadina francūzus darbininkus iš susnūdimo, parodant ko galima laukti iš buržuazijos. Kad socialistiškas judėjimas sutvirtės, tai nėra abejonės. S. Partijos taktika pagirtina, jos kova prieš buržuazijinę valdžią ir darbininkiškų reikalų pardavikus renegatus, kaip Millerandas ir dabartinis Briand'as, tur likties su geromis pasekmėmis.

MIRTIES VALSTIJOJ.

Pagal J. Liesnoj'ą, pateike— Barabošius.

— Aš suradau,— tęsė jis:— tą įstatymą, kuris kalba: jei nori save apgaudinėti— gyvenk ir kankinkis, bet jeigu nori būti ramus,— eik ten, iš kur atėjai. Aš supratau, kad gyvenimas yra aštria kova be užkariavimų. Męs esame nieko negalimais rankose to, kas beperstojimo tveria ir perkeičia; męs esame tikrai niekas prieš tą spėką. Aš savo pažvalgas darodysiu, bet darodymai bus alegoriški. Bet ne. Geriaus paskaitysiu keliatą eilučių iš savo «traktato». Tamista iki šiolėi nežinojai, kad rašau, taigi dabar pasakau nesistebėkite! Periškinas pradėjo skaityti savo da neužbaigtą traktatą. Tai buvo ilga eilė nemolonių aforizimų, iš kurios veržėsi ta tvirtiausia sumišimo spėka ir sužadino nemalonius jausmus.

Užbaigęs jis skaityti, dikčiai prasijuokė. Jo juokas buvo aštrus, nuobodus ir nemalonus. Net rami šeimininkė, kuri visada jausmų ligsvaroje, išsigando: atsivėrė kambario duris ir pasirodė raudonas, prakaituotas ir neramumo pilnas veidas. Ji pažvelgė į mudu, kaž—ką sumurmėjo ir greit vėl prasišalino.

Šeimininkės pasirodymas nemaz neprašalino sunkaus ir liudnaus momento. Vos tik užsivėrė kambario durys, sielą pripildė liudnumas ir tuštuma. Šaltos mintys maišėsi man po galvą. Ročėsi, kad reikia sukritikuoti Periškiną, darodyti ir pertikrinti, bet keistai— mintis sutirpo ir išnyko. Stoga paėmė mane šaltas drebulys, sukandau dantis ir pla—ka ant galvos atsistojo. Užstojo nesmagus, varginantis upas, toksai, koksi esti kada žmogus ant laiko numiršta.

— Na, matai... matai!—tarė Periškinas, pertraukdamas juoką ir pridėdamas savo nešvarius, ilgus prištus prie mano veido.— Kompromisas savaimi, bet jeigu gerai sumąstai, tai sujundi.

— Užbaikiva tą kalbą.— tariau es.

— Aha... tamista bijai... bijai teisybės!

... Sugrįšk į tuščią erdvę!— svūško jis:— aš suradau tą ko jieškojai! Dabar esu dasiekęs savo galingumo augštinus. Kas iš mirštančiųjų gali lygintie, kas? Vėliau, tarsi kaž—ką svarbų atsiminęs jis nutilo ir pasiėmęs savo nuskurusias kelines, pradėjo lopinti.

Vakare, kada Rajisa negavusi darbo, sugrįžo, aš jai papa-

sakojau kaslink Periškinio savotiškumo.

Ji atydziai klausėsi.

— Tikrai sumišusio proto... Man jau nusibodo jo tuščia filozofija; nepatogu ir klausyties!

— Mieloji, tu neteisingai sprendi: neužmiršk, kad jis yra be laiko prazuvęs talentas...

— Ar žinai,— pertraukė Rajisa, visai neatkreipdama atydos į mano žodžius:— ar žinai ką naujo?

— Na, o ką?

— Aš gavau lekcijas.

— O, tas gerai.

— Labai gerai! Na, pabučiuok mane už tai.— Ji nesulaukusi apkabino mane ir pabučiavo.

— Kaip dabar gyvėsiva?

— Sykiu.

— Ar tame pačiame urve?

— Paimsiva maž—daug panašų į kambarį. Aš jau apžiūrėjau... aštuoni rubliai...

— Kiek tu gausi už lekcijas?

— Dvidešimts.

— Tu dvidešimts, ir aš dvidešimts... Tai jau bus puiku!

— Na, tai dabar nebebadausiva...

— Šalin liudnos mintįs!— tariau es, prasijuokdamas.

Tas vakaras buvo laimingesnis ir geresnis už visus praėjusius vakarus.

III

Už savaitės mudu persikėlėva kitur gyventi. Kambaris, kurį Rajisa paėmė, buvo pigus, bet mažiutis, tikrai biskį didesnis už kalėjimo kamerą— tamsus ir drėgnas.

— Tai niekas, visgi patogiaus, negu tame urve— tarė patyčiai ji.

Šeimininkė padėjo mažą lovelę, dvi kedes ir stalelį. Viskas atrodė labai prastai, vargingai, bet mudu buvovo laimingi, kaip kudikiai, jog pasitaikė proga permaintyti kambarį.

Šeštoj valandoj ryte aš išeidavau prie darbo ir šeštoj val. vakare sugrįšdavau. Rajisa vėliau išeidavo ir vėliau sugrįždavo. Pavalgę visada, atsisėdę prie stalelio skaitydavova. Rajisa tankiai parsinėsdavo garsingų beletristų darbus, apie kuriuos žmonės daug kalbėdavo ir katruos vainikuodavo. Perskaitę, mudu nusimindavova. Visi tie dailės darbai, jeigu juos galima taip pavadinti, buvo be jokios vertės. Juose nebuvo įdėta nė biskučio gyvybės ir jausmingumo, tiktai sunkus prievartos darbas, kuris rodė rasytojų dvasišką bankrutą.

Retkarčiais mudu svajojova apie geresnį, laimesnį ir abelną žmonių gyvenimą.

Į darbą, aš eidavau noriai, jis suteikdavo man smagumą ir gimdydavo manyje norą gyventi ir iškovoti didesnes tiesas gyvenime. Bet Rajisą darbas kankindavo. Nors ir buvo ką valgyti, bet jos organizmas ėjo silpnyn ir, spėkos nyko, kosulys vis labiau ir labiau, pradėjo kankinti ir spjaululiai nusi—dėžė raudonai...

— Mano drauge.— tarė ji sykj— man baugu... jaučiu, jog spėkos pranyksta... Aš negaliu... aš gyventi noriu... gyventi!

— Nesirupink, mano miela,— raminau aš— tas viskas pereis. Ateis pavasaris ir mudu išvažiuosiva kur tai toli, toli... apsigyvensime miške kaip piemenukai ir tada prasišalys visi blogumai.

— Baugu mąstyti.— tęsė ji— baugu... blogesnė ir už mirties bausmę... ar supranti— blogesnė. Jeigu nuteisė, tai nors žinai už ką ir ant sykio. Bet dabar?— Dabar ilgai varginanti, gėdos pilna ir nereikalinga, o be to ir neišvengiama mirtis. Jaučiu, kad spėkos nyksta,... Jaučiu, kad siela jungiasi su miglota tamsa... O aš gyventi noriu... gyventi! Ji sušuko sunkiai alsuodama ir vos tik neparvirto. Jos kunas drebėjo ir kraujas pludo per gerklę. Kaip perkuno trenktas aš stovėjau ir žiūrėjau į juodą plustantį kraują.

— Mielasis... mielas...— šnabždėjo ji,— aš bijau... bijau... aš nenoriu... aš gyventi, gyventi noriu...

Aš pasiliuosavęs nuo sustingimo, paėmiau ją ir, paguldęs ant lovos, pradėjau raminti. Vėliaus nusiramino ir įsmeigė į mane savo malonias akis. Rodėsi, tarsi ji norėtų įsižiūrėti mano sielai, iširti viską ir persitikrinti ar aš kalbu teisybę, ar ne meluoju. Po tam priglaudė savo galvą prie mano krūtinės, bet aš žvalgiausi toluoj ir mažčiau.

-- Apie ką?

Prisipažįstu, kad tame momente mane paėmė baimė dėl gyvasties, bet jeigu būtų kas atsitikęs su Rajisa, aš bučiau padaręs galą savo gyvenimui.

Ant rytojaus aš atsikėliau labai suvargęs, bet Rajisa stebėtina buvo linksma. Ji atsiminusi vakarykščią dieną, apkabino mane ir tarė:— Mudu esava susinervavę... Mat, hgi ko daėjova... Tu nepyk ant manęs, juk ne? Aš esu laimingas, kad tau biskį geriau,— aš sakiau nusišypsodamas. Bet mano sielą kaž—kas krimto. Aš pažinau tokį padėjimą, t. y. afektas, bet jos plaučiuose mažiučiai gyvūneliai išnaikina gyvybę. O kosulys... tas aštrus ir nepanešamas kosulys... ar jis nepagimdo baisybės. Ar aš nedrebėjau, ar nežiūrėjau lyg sumišimo apimtas į jos drebantį kuną.

— Pamesk lekcijas!— sakydavau tankiai. Bet ji nemetė, kol visai negalėjo paeiti.

— Na, aš ir vėl esu tau ant kaklo... tarė liudnai ji nuleisdama galvą.

Aš tą dieną neėjau į darbą, bet kitas dienas reikės eiti.
(T. B.)

Kronika Iš Darbininkų Judejimo.

Chicago, Ill. Nuo 2 savaitių tęsiasi čionai didelis rubsiuvių streikas, dirbančių firmai Hart Schafener & Marx Co. Streikas likosi visuotiniu streiku tos firmos dirbtuvėse. Streiko priežastis, numušimas darbininkams algos ir įvykdinimas akordinio (piece work) darbo. Streikas rodosi, bus aš laimėtas, kadangi streikierių pusėje stovi kiti darbininkai ir Socialist Party vietiniai skyriai atliko savo konvenciją, kurioje nutarta stoti kovon už streikuojančių darbininkų reikalavimus.

Policija vaiko susirinkimus, bet streikieriai labai drūčiai laikosi vienybės.

Neleisime pulti.

«Kovos» N41 tilpo mūsų garbiosios veikėjos, draugės M.M. Račiūtės straipsnis linkui mūsų sąjungos finansinio stovio. Matydama, kad mūsų darbininkiškai organizacijai grėšia krizis, ji pirmutinė skubinasi su savo skatiku į pagelbą ir pirmutinė aukauja, šaukdama draugus pasekti ją. Taigi draugai ir draugės ir išgirs kime tą šaukimą mūsų nenulstančios draugės, trokštančios mums visiems geresnės ateities ir apšvietos. «Kova» yra vienatine mums mokykla, kuri parodo mums kelią prie ateities, kuri išreiškia visus mūsų sopulius ir skriaudas, kuri parodo mums, kas yra mūsų priešais ir kokiū būdu nuo jų mes galime apsiginti. Be «Kovos» gyvenimas mums būtų nepakenčiamai kartus, taigi neleiskime tam savo žibintuvai prigęsti, neleiskime jam iškristi iš mūsų proletariškos rankos.

Tą atmindamas ir trokšdamas kuoiškiausio spindėjimo šviesa mūsų organo «Kovos», pritardamas draugės M.M. Račiūtės balsui, siunčiu \$2.00 «Kovos» fondui, meldamas ir kitus draugus ir drauges šelpti mūsų organizacijos išda. Sumetę po skatikėlį, mes sau skriaudos tuomi nepadarysime, tečiaus naudą, kadangi sustiprinsime savo proletarišką organizaciją. Taigi draugai visi išvien!

Jonas Juodaitis.

* * *

Pasirodžius «Kovoje» STK. K—jos ir M. Račiūtės atsišaukimams, jog mūsų išdas puola, skubinu prisijūsti \$10.00 (kuriuos esu seniau paskyręs) ir tikiuosi, jog ir kiti drangai neatsisakysit kiek išgalint paaukaut ant socialistiško ankuro, ant to mūsų švenčiausio idealo, sakau mūs, bet geriau tiktų visos žmonijos labo, nes visos žmonijos vargai, skurdas, badas, ašaros ir tt., turi būt kartu ir mūsų, nes iki neturės tikro, teisingai priklausančio gyvenimo, ligi netaps nuvalyta visa žmonija nuo skriaudų, neteisybių ir visokių parazitų, tol ir mes sąjungiečiai negalim jaustis laimingais, ir turim iš visų savo pajėgų stengtis palaikyt sąjungą ir «Kovą», kuri mums lietuviams darbininkams šviečia lyg žibintuvą, iš kurios atspindi lyg iš veidrodžio mūsų gyvenimas ir vargai, taigi ir remkime ją.

J. P. Raulinaitis.

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieros, neperšviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas žinios turi būt teisingos, paduotos taip, kaip atsitiko, be ilgų privadžiojimų ir pamokinių. Žinios iš darbininkų gyvenimo visados bus patalpinios.

GRAND RAPIDS, MICH. Kaip visur, taip ir pas mus, eina aštri kova tarp dievočių ir bedievių.

Spalio 16 d. mūsų vietinis kun. Matulaitis surengė vakarą savo ypatingai naudai su perstatymu «Tarp Dilgėlių Rozės», lošė šv. Kazimiero draugystė. Veikalas nera vertas, kaityti į tarpą sceniškų veikalų, nes nėra pasakytas apie kambarį nė apie ypatas, ką mūsų scenos mylėtojai nieko nė nepatė, t. y. vietoje žilo senelio šeimynos tėvo, tai jojo rolę lošė vaikas 15 metų. Čia nekalbėsiu apie veikalą, nes gal iš skiatytojų nevienam tropijosi matyti, tai spręskite jo vertę.

Dabar apie aktorius:— iš merginų dar šiaip bei taip, atliko, nors ir prisiėjo į šonus dairytis, ką sulfiorius kalba, o jau iš vyrų, tai tik pamokslininkai, (it kunigai iš sakyklų).

Pabaigus taip vadinamą teatrą, buvo padėkavonė, ką atliko Andriušaitis. Jis kalbėjo, svyravo ir ranka apie galvą sukdamas šaukė:— «Lai gyvuoja laisva Lietuva! Šalin bedieviai socialistai! Mums reikia katalikiško susivienijimo, o ne kitokio. Gelbėk dieve nuo «nevidonų» mūsų tikėjimą!» Ir daug tam panašių pliauškalų jis pripliauskė.

Nors publika alpo juokais iš jo kalbos, bet karštas katalikas nieko nepaisė, šaukė kaip miške.

Gaila tik brangaus laiko, nuėjus į tokius vakarus. Geriau būtų padarius šv. Kazimiero draugystė, kad būtų pasimeldus bažnyčioje tą vakarą, o ne susirinkusią publiką kvailinus tokiais savo argumentais. Jau praėjo 17-tas ir 18-tas amžius, kada dvaiškija visap kvailino žmones, o mokslo vyrus degino ant laužo. (skaityk «Kankintojai ir Kankiniai už mokslą» parašyta kun. V. Dembskio, arba svitinę Istoriją).

Spalio 2 d. vietinė LSS. 51 kuopa surengė prakalbas. Už kalbėtoją buvo atvažiavęs iš Valparaiso mokyklos mokinys K. Šeštokas. Vyrukas matyt jaunas, bet gabus. Kalboje K. Šeštokas turėjo dvi temas; pertraukose, buvo dainos ir deklamacijos. Aukų surinkta K. Šeštokui \$8.00. Publikos buvo pilna svetainė ir visi pagirtinai užsilaukė.

J. D-tis.

EASTON, PA. Čionais per pasidarbavimą J. B. Jusaičio, miestas atidarė lietuviams naktinę mokslo, kur turinti norą pramokti nors skaityt ir rašyt, taipgi galima pramokti ir skaitliuoti, turint gerą progą. Miestas duoda ir pilnai apmokamą mokinioją. Taigi Eastono lietuviai privalo lankytis kuoskaitlingiausiai, nes mokslas veltui; nesusirinkus gi iki 20 mokinių į vakarą, miestas mokslo uždarys ir gal jos lietuviai daugiaus nematys.

Taipgi dar turiu pridurti, kad tai Eastono lietuviai turi but dėkingi drg. Jusaičiui, nes jis jau ketvirtai žiemai iškovoja nuo miesto lietuviams naktinę mokslo. Šįmet pirmas vakaras atsidarė 17 Spalio, mokinių prisirinko abiejų lyčių apie 50.

Darbai čionais šilkų audeklinėse eina labai gerai, tik reikia atsakančiai mokėt austi, tai darbas galima gauti tuojaus, uždirbti galima nuo \$1.75, iki \$3.00 per dieną.

V.J. Stankus.

FITCHBURG, MASS. Kaip visur taip ir čionais lietuvių gyvenimas vargingas. Yra kelios organizacijos, kaip ve:— LSS. 134 kuopa, SLA. 203 kuopa ir šv. Kazimiero pašelpinė draugystė. Darbščiausia jų, žinoma, reikia pripažinti— LSS. 134 kuopa, kuri rengdama prakalbas ir platinama darbininkišką susipratimą ir apšvietą, tik tegali didžiausią naudą atnešti.

Spalio 6 d. atsiuvo čia vestuvės Antano Simanausko su p-le Jieva Ramoniute. Vestuvės buvo pavyzdingos, neatnešė lietuviams gėdos, kaip paprastai muškos vestuvės, kur po linksmybių, buna dejavimai nuo žaidžių ir nuostolių. Be-

sikalbant apie apšvietos reikalingumą, sumanyta užsiprenumeruoti knygą «Moteris ir Socializmas» bei paaukauti jos išleidimo reikalui, po kiek kas gali. Aukavo šie draugai:

Jieva ir Antanas Simanauskai, J. Murnikis, V.J. Pšelgauskas, J. Tamulionienė— po \$1.00; P. Baronas 25c. A. Simanauskas 7c. Viso suaukauta \$5.32. Atėmus persiuntimo lešų 5c. \$5.27 pasiųsta «Kovos» administracijon.

Rugsėjo 12 diena vestuvėse Vlado Tamulionio su Jieva Adomaičiute, suaukauta \$4.93. Pinigai paskirti tautiškam Namui Vilniuje ir pasiųsta «V. L.» redakcijon.

Taigi geistina būtų, kad visi mes panašiai elgtumėmės, o gyvenimas mūsų tuoj gražiau išrodytų, o taipgi veikia prieisime prie išsiliosavimo iš po kapitalistiško ir carų jungo. Be apšvietimo, be susipratimo budami, vis turėtume būti vergais, nes tik per apšvietą ir susipratimą, prieisime prie laisvės ir laimingo gyvenimo.

Taigi prie darbo draugai. Kas kuo gali lai dirba, dirbime kiek galime apšvietos ir susipratimo labui, o mūsų trisias negal pasilikti be vaisiaus.

V.J. Pšelgauskas.

CENTRAL BROOKLYN, N. Y. Pas mus gyvenančiųjų lietuvių burelis dalijasi į kelias dalis: vieni tautiečiai, kiti laisvamaniai, tretii socialistai, o tarpe tų dar ir kitokiais užvardijimais nemažai randasi, ypatingai šventakupriai, peštukai ir k. Vieni su kitais kovoja vis dėl nesusipratimo.

Socialistai rengia prakalbas, vaidina sceniškus veikalus ir skleidžia apšvietą; matyt, kad trokšta žmonėms apšvietos ir patįs nori apšviesti. Bet iš kitais užsivardijimais lietuvių visuomenės kulturiškam darbui pasidarbavimo jokio nesimato. Apart prasivardžiavimo, besikoliojimo ir pešimosi, nieko iš jų laukti ir negalima. Rods, gal ateis laikas, kad ir jie praregės.

Spalio 14 d. einant keliatui vaikinių į 83 kuopos susirinkimą, gatvėje juos užpuolė keliatas laisvamanių—tautiečių, kurie pradėjo šaukti, pravardžiuodami «šalaveisiais» ir kitokiais užvardinimais. Ypatingai tuo atsižymėjo Jonas L—kis, kuris save vadinais laisvamaniu—tautiečiu ir dagi «Kovos» prenumeratorium.

Reikia pridurti, kad fanatikus gundo mušti socialistus kun. Kuodis, tai fanatikų, ypač pasigėrusių užsipuolimai ant socialistų nėra taip stebėtina, bet kad tautiečiai save «laisvamaniais» vadinantieji tą daro, tai jau negražu, liudna ir koku. Suprantama, kad tuo tik save pažemina, stodami į gatvininkų (liauferių) eiles, neleidami žmonėms ramiai gatvėmis praeiti.

C.K. Pašventupia.

KENSINGTON, ILL. Spalio 15 dieną L. M. «Aido» Dr—stė pastatė dvi komedijas: «Nepasisekė Marytei» ir «Tik-tai niekam nesakyk». Taipgi buvo keliatas deklamacijų; ant galo «Aido» choras sudainavo keliatą dainelių, kurios publikai, matyt, labai patiko, nes ilgu delnų plojimu, buvo priverstas atkartoti vieną iš padainuotų dainelių: «Broliai sukruškima».

Po perstatymo buvo šokiai. Laike šokių buvo skrajanti krasa. Dovanos buvo paskirtos:— moteriškas lietsargis

No.43

uzsiprenu-
tauti jos iš-
taigai:

V.J. Pšel-
25c, A. Si-
s persiunti-
jon.

onio su Jieva
rti tautiškam

elgtumėmės,
i veikiau pri-
ir carų jungo.
turėtume buti
sisime prie lais

lai dirba, dirb-
i, o mūsų triu-

Pšelgauskas.

mus gyvenan-
vienai tautiečiai,
dar ir kitokiais
entakupriai, peš-
susipratimo.

eniškūs veikalus
tonėms apšvietou
vardijimais lietu-
avimo jokio nesio-
imo ir pešimoi,
l ateis laikas, kad

33 kuopos susiru-
amanų-tautiečių,
alaveišiais» ir kito-
nėjo Jonas L.—kia,
u ir dagi «Kovos

lo mušti socialistu
sių užsipuolimai ant
tautiečiai save dlan-
negražu, liudna ir
pažemina, stodami
monėms ramiai ge-

C.K. Pašventupia.

i dieną L. M. «Aido»
kė Marytei» ir «Til-
atas deklamacijų, au-
nelių, kurios publika-
jimu, buvo privens-
: «Broliai sukruškin-
ike šokių buvo skyn-
— moteriškas lietu-

ir gyva gėlė. Pirmą ir antrą dovanas išlaimėjo merginos. Taipgi «Aido» choras suteikė vienai iš deklamatorių rožių bukieta.

Per kritiką aš čionai neleisiu, lai apie tai sprendžia visuomenė. Tik tiek pažymėsiu, kad publika buvo užganėdinta ir užsilakė per visą vakarą labai ramiai.

Antgalo, turiu sau už garbę išreikšti: ačiū, LSS. 137 kuopai už jos darbštumą, kad ji pasistengė sutverti Kensingtone maišytą chorą, nežiurėdami jokių kliučių. Niekas netikėjo, kad Kensingtone galės gyvuoti maišytas choras iš priešasties trukumo gražiosios lyties, bet šiandien matomai «Aido» choras turi užtektinai atjaučiančių ir mylinčių dailę merginų bei moterų.

Gyvuok «Aido» chore,

Tau kelias išskintas platus!

Skambink stygas ore,

Tavo idėjos niekadės nežus.

V. Šilas.

SAJUNGOS REIKALAI.

L.S.S. Centro Sekretoriaus Pranešimai.

334) Ant Centro Sekr. pareikalavimo, kad Ref. Tvarkymo K-ja priduočiau visus nominacijos dokumentus, idant būtų galima pradėti legitimavimą (t.y. užklausti nominuotų kandidatų), tai RTK-ja atsisakė išduoti dokumentus C. S-riui motyvuojant, kad pagal jos nuomonę legitimavimas yra jos darbas, o ne C. Sekretoriaus. Idant tas dalykas būtų kuonogreičiau išrištas, tai visi dokumentai, lytinti tą konfliktą pasiūsta P.K-tui.

335) F.J. Bagočiaus pareikalauta, idant paaiškintų pagal P.K-to reikalavimą tuos neaiškumus, kurie nurodyti C.K. Perž. Komisijos Raporte 09m.

336) Drg. J. Griniui pranešta, kad reikale jo nesusipratimų su Bagočium jis gali kreiptis į Trečiųjų Teismą.

337) Ref. Tv. K-jos įnešimas V.K-tui tapo performuluotas ir sugražintas tai komisijai dėl pasirašymo (mat įnešimas buvo paduotas užklauskimo formoje ir, beto, tame įnešime buvo daugelis dalykų, ant kurių V.K-tas negali spręsti).

338) Susitvėrė naujos LSS. kuopos: 155 kp. iš 8 narių, So. Chicago, Ill. ir 156 kp. iš 5 narių Beloit, Wis.

339) C.S-riui tapo prisiūstas dėl V.K-to įnešimas, idant perkeisti Viršininkų Rinkimų blankos formą (t.y. nedėti kiek kandidatas gavęs nominacijoje balsų ir iš kiek kuopų nominuotas). Iš įnešimo davėsi suprasti, kad tai 19 tos kuopos, bet po įnešimo ne buvo jokio ofeijališko parašo (net ant konverto nebuvo padėta, kas prisiunčia tą įnešimą), todėl tas įnešimas tapo sulauktytas ir užklausta 19 kuopą, ar ištikrujų ji yra priėmusi kokią tam panašų įnešimą. Prie tam paaiškinta, jei ištikro tokis sumanymas būtų nutarta paduoti V.K-tui, tai vienok ant to sumanymo V.K-tas nebūtų kompetentišku tarti, bet tiktai S-gos referendumas.

340) V.K-tui pasiūsta P.K-to įnešimas, kad RRRK-to Išdiniškas būtų po kaucija.

341) Adm-jos užklausta, kada ji pabaigs adm-jos knygas tvarkyti dėl peržiūrėjimo.

342) Adm-jai pranešta, kad ji iškalno turi pasirūpinti apie šių metų nominacijų patalpinimą. Taipgi 105 kuopai pranešta, kad jos įnešimas atmetas.

343) Užklausta Adm-jos paaiškinimo linkui skolų už apgar-

sinimus.

344) Ref. Tv. K-jai pranešta, kad ji pagal P.K-to Tar. N70, turi priduoti visus nominacijos dokumentus Centro Sekretoriui.

N.Y. City 21, X, 10.

LSS. Centro sekr. Aug. Purvis

Pildančiojo Komiteto Tarimas N 70.

Ant Centro Sekretoriaus užklausimo, kas turi atlikti legitimavimo (t.y. užklausti nominuotus kandidatus ir pasiūsti legitimacijas bei apsiėmimus P.K-tui) pirmą dalį. (Su tuomi Centro Sekr. užklauskimu P.K-tui drauge buvo pasiūsta 1) kopija C.Sek. rašyto laiško, reikalaujančio, idant Ref. Tvarkymo K-ja priduočiau C.Sek. visus nominacijos dokumentus ir 2) Ref. Tv. K-jos atsisakymas išduoti C.Sekretoriui reikalaujamus dokumentus). P.K-tas nutarė sekančiais:

Pagal P.K-to įnešimą, kuri priėmė V.K-tas savo Ref. N16 (žr. «K» N46 09m.), tai Ref. Tvarkymo Komisija leidžia ir tvarko referendumus, t.y.:

1) Išsiuntinėja kuopoms ir pavieniams nariams nominacijos, referendumo bei rinkimų blankas.

2) Aplaukiusi sugražintas blankas surašo ir suskaito balsus.

3) Rezultatą ir blankas prisiunčia Centro Sekretoriui, kuris pagarsina organe pasekmes, o blankos lieka S-gos Archive, o

Visokius susirašinėjimus su įstaigomis arba su ypatomis, kurias paliečia referendumas, turi atlikti Centro Sekretorius, todėl nutariame, kad:

Referendumų Tvarkymo Komisija nevilkinančiai perduotų C. Sekretoriui rezultatą nominacijos ir užpečėtytas blankas dėl Archivo.

N.Y. City 14 X 10.

P.K-to Narys M.M. Račūtė.

E. Pittsburg, Pa. 15 X 10.

P.K-to Narys B.K. Kondratavičius.

Kadangi nė P.K-to įnešime, nė V.K-to Ref. N16 09 m. nėra smulkiai pasakyta, kas kokią dalį referendumo turi atlikti, o pasakyta tik «leidimui ir sutvarkymui komisijai», kas beveik reikštų, jog visas darbas prie referendumų išpuola atlikti Ref. Tv. K-jai. Bet kadangi dabar negalime laukti, kol V.K-tas išriš tą dalyką, todėl sulinku, kad dabartiniai referendumi būtų tvarkomi pagal augščiau priduočiau būdą.

Baltimore, Md. 20 IX 10.

P.K-to Narys P. Grinius.

LSS Centro Sekr. Aug. Purvis.

New York City, 17, X, '10.

Prie LSS. referendumų «V» ir «VI».

Diskusijų laikas ant abiejų tų referendumų pasibaigė ir kuopoms bus išsiuntinėta dėl balsavimo taip greit, kaip tik blankos bus pagamintos.

Referendumas «V» eis ant nubalsavimo drauge su 4 amendmentais. Ref. «VI» eis ant nubalsavimo be jokių pataisymų.

N.Y. City, 21 X 10.

LSS. Centro Sekr. Aug. Purvis.

LSS. Referendum «IX» 1910m.

LSS. 6-ta kuopa savo mėnesiniame susirinkime, laikytame October 2 d. paremia 145 kp. įnešimą (žr. «Kovos» N38) linkui rektoratoriaus algos pakėlimo, todėl tas įnešimas eis per S-gos referendumą.

Organas dėl diskusijų ant to klausimo bus atdaras iki December 15 s.m. Jei kuopos paduotų kokius nors pataisymus prie to įnešimo, tai tie pataisymai turi būt prisiūsti C.Sekretoriui nevē. liaus November 30 d.

N.Y. City, 21, X, 10.

LSS. Centro Sekr. A. Purvis.

Prie 145 kuopos įnešimo.

Draugai 145 kp. įneša sąjungos referendumui (ir jau paremta, žr. «K» N43), projektuodami pakelti «Kovos» redaktoriui mėnesinę algą iki 70 dolerių. Matomai draugai įnešėjai supranta kaip lengvas yra darbas «Kovos» redaktoriaus. Tiesa, sėdint nuo ryto iki vakaro diena iš dienos, sulinkusiam prie stalo, sveikata tirpsta. Tečiau dėl idėjos žmonės kalėjimuose ir torturuose miršta. Redaktoriui socialistiško laikraščio, rodos, geriausiu atlyginimu būtų tas, kad jojo troškimas draugai suprastų ir padėtų jam juos skleisti tarpe nesusipratusiųjų.

Sąjungos redaktoriui, nors V-as Suvažiavimas pripažino reikalingu mokėti redaktoriui \$60 į mėnesį, nors visuotinas suvažiavimo protokolo nubalsavimas tatau užtvirtino, tečiau iki šiol — buvo mokama tik po 50 dol., nedamokant pridėto algos pakėlimo. Administracija tą darė, teisindamasi stoka pinigų...

Dirbant dėl idėjos ir žinant, kad sąjunga yra neperturtingiausia, redaktorius gali pasikakinti ir \$60 algą, iš kurios šiaip-taip pragyventi galima ir ištekti bent ant reikalingiausios literatūros ir kitų išlaidų.

Kaipu sąjungietis ir maž-daug žinant, kad ir esančia alga galima yra pragyventi redaktoriui, jei tik ji bus reguliariškai išmokama, esu priešingas algos pakėlimui, ypatingai iš to atžvilgio, kad reikalinga yra mokėti algą ir Centro sekretoriui, o augštas algas mokant S-ga neištesės. Reikia atminti, kad «Kova» leidžiama neturtingiausių žmonių, negalima lyginties su buržuazijinėmis išleistuvėmis.

J.B.Smelstorius.

Apie keliaujantį Organizatorių.

6-ta kuopa savo susirinkime apsvaščius reikalingumą keliaujančio organizatoriaus, priėjo prie išvedimo, kad toks organizatorius nėra reikalingas. Ir štai dėlko:

Pareigos organizatoriaus mūsų nuomone yra šios: tvirti naujas kuopas ir tvarkyti jų ir senasias; mokyti, kaip vesti susirinkimus, kaip užvesti knygas; aiškinti teoretiskus ir organizatyviškus klausimus, abelnai but tikru visapusišku mokytoju. Ar org. tą galės atlikti? Sąjunga užlaikyti negalės; turės užlaikyti rajonai. Rajonas tokį org. laikys pas save, kol bus izde pinigų, kurie paprastai greit išsisemia.

Organizatorius, vienur-kitur pakalbės, sutvers kelias kuopas, apsilankys keliuos susirinkimuos — abelnai galės buti neilgą laiką kiekvienam rajone ir turės važiuoti kitur, kur kviečia. Naujai sutvertos kuopos, liks po globa rajono komiteto. Jeigu rajono komitetas bus darbštus ir suprantas žmogus, tai gal pasirūpys apie naujų kuopų gyvavimą ir senųjų augimą, o jeigu ne, tai liks dievo valiai; tada naujosios kuopos krinka po pirmam susirinkimui.

Tiek naudos gali atnešti ir kiekvienas liuonoris kalbėtojas.

Prot. Sek. A. Baltrušaitis

Prie referendumo VI-to.

«Kovos» N. 37 jau paremtas ir bus leidžiama visos Sąjungos referendumui įnešimas, kad atmesti V. K. referendumą Nr. 9. V. K. tame ref nubašlavo, kad visus apmokamus Sąjungos viršininkus samdyti, o ne rinkti.

6-ta kuopa Pittsburg, Pa., savo mėnesiniame susirinki-

me, 2 d. Spalio, atrado, kad but naudingiau samdyti, negu rinkti apmokamuosius viršininkus, dėl šių priežasčių.

a) Išrinkti gali visai neatsakantį tam urėdui, o pasamdyti gali surasti atsakantį. b) Jeigu išrinktasai neatsakantis, tai jį daug sunkiau prašalinti, nes kom. tankiai visai neklauso, o su samdytu, tos bėdos nebus.

c) Zecerius nerenka, bet samdo, užtai kad rinktieji gal nemokėt to darbo; tas pats gali but ir su viršininkais.

d) Jeigu komitetai samdys viršikinkus (red., adm., ir C. sek.), tai visa atsakomybė už S-gos tvarką, puls ant komitetų; tas privers sąjungiečius atkreipti didesnę atydą ant komitetų, kurie tokiu budu greičiau susitvarkys. Tada išnyks «despotiški» centrai iš 2 arba 3 ypatų.

Ar šiaip, ar taip tas verta išbandyti.

Prot. Sek. A. Baltrušaitis.

Prie S.T.K.K. pranešimo.

S.T.K.K. «Kovos» N. 39 praneša, kad sąjungos izdas menkas ir kad negalima iš to izdo apmokėti lėšas, padarytas komitetų konferencijos. Tas lėšas pataria apmokėti rajonams.

6-ta kuopa, Pittsburg, Pa. priešinga tam, kad rajonai mokėtų kom. konferencis lėšas dėlto, kad rajonams, toli esantiems nuo susivaziavimo vietos, butų persunku mokėti didelę sumą, o arčiau esantiems butų visai lengva apsimokėti. Butų didelė nelygybė.

Daug geriau butų apmokėti iš Centro izdo: tokiu budu, kiekvienas narys prisidėtų prie apmokėjimo tų lėšų. Čia dalykas visos sąjungos, ne rajonų. Priegto drg. B. Kondrotavyčius atstovauja visą sąjungą, o ne rajoną.

Prot. Sek. A. Baltrušaitis.

Užklausimai.

1) Kągi reiškia policisto bila už namų saugojimą, pagarinta išlaidose «Kovos» N.39 kam jis buvo reikalingas?

2) Kodėl «Kovos» N.39 atidaryta mašinų fondas ir jau skolinama pinigai? Juk sąjunga da neužtvirtino to fondo. Net Amerikos miestams nevalia užtraukti paskolę neperleidus per referendumą, o čia Sąjungoje tas turėtų but da labiau užlaikomas.

6-tos kuopos Prot. Sek. A. Baltrušaitis.

Adm. pranešimas.

Kuopos begalo rugoja ant administracijos už neprisientimą čarterių. Mūsų C.K.—tas išrinko tam-tikrą komisiją, kuri turi pasirašyti ant čarterių. Taigi gavus iš kuopos pareikalavimą tuojaus pasiūsdavau komisijai pasirašyti. Vienok tankiai gaudavau kuopų rugojimus, kad čarterio negauna. Net štai spalio 20 d. gatau nuo drg. V. Balčiuno net 7 čarterius gana suglamžytus ir subjanriotus taip, kad kuopoms siųsti jų negalima. Komisija laikė pas save kai-kuriuos net nuo balandžio 29 dienos. Nežinau, kodėl ji taip darė. Apart to pasirašyta tik dviejų komisijos narių V. Balčiuno ir M. Vakrinios, o trečiojo nario V. Šliakio visai nepasirašyta. Todėl LSS. kuopos NN. 124, 144, 145, 146 ir 148 būkite kantrios ir palaukite, kol C.K.—tas šiame klausime ką-nors nutars.

Taipgi tos kuopos, kurios čarterių nesate gavę, o čia nepami-

tu samdyti, negu
riežasčių.
arėdūi, o pasam-
sai neatsakantis,
kiai visai nekla-

kad rinktieji gal
šininkais.
(red., adm., ir C.
q, puls ant komi-
sne atyda ant ko-
ys. Tada išnyks

A. Baltrušaitis.

kad sąjungos izdas
ėti lėšas, padarytas
ia apmokėti rajo-

a tam, kad rajonai
rajonams, toli esan-
unku mokėti didelę
a apsimokėti. Bu-

o izdo: tokiu būdu,
no tų lėšų. Čia da-
drįg. B. Kondrotary-

k. A. Baltrušaitis.

mų saugojimą, pagu-
vo reikalingas!
mašinių fondas ir jau
neužtvirtino to fondo.
ukti paskolę nepen-
: tas turėtų but da la-

ek. A. Baltrušaitis.

125.

reijos už nepasistū-
rą komisiją, kuri turi pa-
ros pareikalavimą tuojau
k tankiai gaudavau ko-
t štai spalio 20 d. gau-
a suglamžytus ir sulpa-
na. Komisija laiki pa-
enos. Nežinau, kodėl
ų komisijos narių V. B.
šliakio visai nepasistū-
16 ir 148 būkute knau-
e ką-nors nutars.
tesate gavę, o čia nepa-

nėtos, malonėkite greitu laiku pranešti, kad galima būtų pataisyti komisijos apsilėidimo blogas pasekmes.

«Kovos» Administracija.

Klaidų atitaisymas.

Po C.K.-tų Protokolo V Posėdžiu apleista: «Posėdis užsadarė 1 valandoje ryte».

Apskelbime Ref. «VIII» pasakyta, kad per referendum eis: «V posėdžio 25 paragr.», turi būti 21 paragrafas.

LSS. Centro Sekretorius A. Purvis.

LSS CK konferencijos protokole yra šios klaidos: [posėd. II, prg. 2] — posėdin atvyko VK narys ne uuo VI, bet nuo IV rajon. [posėd. IV, prg. 9] — praleista: sekretoriaus skundas, kad administracija etc..

P. Sinkas.

«Kovos» N42 pusk. 513, pranešime LSS kuopoms pavardės paminėjime išbrlovus klaida, vietoj Čerkaskas, turi būti: Antanas Čaraskas.

Detroit'o draugų atyda.

LSS. 116 kuopos draugai nesutikdami tarpe savęs dėl mažmožių, nusprendė persiskirti ir sutverti naują kuopą iš atsiskiusių nuo 116 kuopos draugų. By tik tas atsibūtų ramiai ir be blogų pasekmių, nėra reikalo už tai ginčytis. Bet pirma turime atlikti savo mėnesinį susirinkimą ir neužsimokėjusieji savo mėnesinių mokesčių draugai privalo užsimokėti. Taigi būtina malonės susirinkti visi draugai į susirinkimą, kuris įvyks Lapkričio 6 d. visiems žinomoje vietoje.

Draugai, kurie yra skolingi, malonės būtina pribūti ir paaiškinti linkui užsimokėjimo, nes priešingai, priversti būsime viešai apskelbti organe neužsimokėjusių vardus, kad organą jiems veltui administracija nesiųstų. O tas parodyti nėra mums smagu. Taigi pasistengkime draugai susitvarkyti taip, kad nereiktų mums gėdytis prieš visus Sąjungos draugus.

Org. T. Gražis.

Atyda LSS. 51--mai kuopai Grand Rapids, Mich

Nedėlioį Lapkričio 6 d., 1:30 po pietų, laikys mėnesinį susirinkimą virs minėta kuopa.

Šis susirinkimas bus vienas iš didžiausių, nes turime daug kuopos ir Sąjungos svarbių reikalų ir bus išduodama draugams aplikacijos likti šios šalies ūkėšais. Susirinkimo vieta:

653, North Front St.

Org. J. Dementis.

Pranešimas LSS. 135--tai kuopal.

Draugai! Malonėkite atsilankyti į susirinkimą, kuris atsibus Nedėlioį 30 d. Spalio, prasidės 10 val ryte. Turime daug svarbių apkalbėjimų Sąjungos ir mūsų gyvenimo reikalų; podraug atsiveskite naujus draugus prisirašyti.

Susirinkimas atsibus pas P. Tamošiūną, 145 Myrtle St. Lawrence, Mass.

Sek. P.A. Jatulianvičius.

Pranešimas.

LSS. 2--ros kuopos susirinkimai, visados bus laikomi 1--mą nedėdienį po pirmam, 7--tą val. vakare, pas B. Andriukaitį, 1840 N. Main Ave. Providence, Scanton, Pa.

Gerbiami draugai, nepamirškite visi atsilankyti; taipgi ir norinti prisirašyti, ateiokit.

Prot. Sek. M. Šalna.

Pranešimas.

LSS. 91 kuopa Edwardsville, Pa., laikys savo susirinkimus per visą žiemą, kiekvieno mėnesio antrą nedėdienį mėnesinius, o diskusijiniai susirinkimai bus laikomi kiekvieną paskutinį nedėdienį, 2--rą val. po pietų, svetainėje S. Paukščio Main St.

Atsiveskite kiekvienas savo draugus prisirašyti. Laike susirinkimų buna apkalbama apie ukėsystės popieras ir kiekvienam išrašoma «Declaration of intention.» Taipgi išjieskoma vardai laivų, kuriais atplaukėte, tą visą atlieka kuopa.

Susinešimų Rašt. J.J. Nienius, 487 New Grant St.

Wilkes-Barre, Pa.

Pajieškojimai.

PAJIEŠKAU draugų: J. Skuodžio, J. Čičinsko, J. Puniškio ir kitų.

A. Kartanas, Heritoge hall, room 10, Valparaiso University, Valparaiso, Ind.

JIEŠKAU DARBO. Moku atsakančiai darbus Bučernės ir prie Saliūno Bartenderio, esu užtikrintas iš savo pasivedimų, ką gali liūdinti už mane pirmesnieji man darbo davėjai. Rašykit man sekančiu antrašu:

Aug. Sapiega, 313 Titon, St. Philadelphia, Pa.

Reikalauja Agentų.

Pardavinėjimui labai gražių paveikslėlių, laiškams popierų ir tt. Stainelė užgimimo Kristaus, pavidale altorėlio, pargabenti iš Belgijos, labai tinkanti dovanoms ant Kalėdų pasiųst į Lietuvą giminėm ar pažįstamiem. Parsiduoda 1-nas po 15c ir po 25c, pagal didumą. Norintieji pamatyt tuos puikius altorėlius (stainelę), malonėkite prisiųst pačto markėm 25c, nurodydami savo tikrą antrašą, užtai prisiųsiu ant prabos visų gatunkų po vieną.

Su gražiais paveikslėliais ir šilkinėmis kvietkoms, ant Kalėdų, išdabita visokiomis žvaigždėm, Jezusuke gull ant šieno ir kitoki, 2 lakštai už 25c.

Laiškams popieros prastesnio gatunko 12 už 25c.

BIBLIJA, teesti vienas šventas raštas, seno ir naujo testamento, Lietuviškoj kalboj, lotyniškom raidėm, spausta Berlyne 1908m. psl. 848 ir 27P, viso 1129 psl. *reikė 32 00. Agentams duodam didelį nuosimtį nuo visokių tavorų. Adresuokit:

K.J.Intas, P.O.Box 1724

New York, N.Y.

Naujas sceniškas veikalas

NETIKETAI

Komedija trijuose aktuose. Parašė Aglė.

Išleido Scenos Mylėtojai. Spauda «Kovos».

Labai lengvas perstatymui originališkias vaizdelis iš kaimiečių gyvenimo. Prekė 10c. Norintieji minėtą komediją perskaityt bei sulošt, kreipkitės į «Kovos» administraciją, o tuoj bus prisiųsta.

Labai smagu skaityt «BALTRAMIEJAUS NAKTIS».

Šioje knygoje atrasi daugiau juokų nekulp dešimtyje juokdaringuose laikraščiuose per 10 metų, daugiau patiekos ne kaip išgeriant 10 badų a-laus, daugiau gerų rodų, persergėjimų, ne kaip visuose senmergių, gyvenašlių ir davatų lelstuose ir daugiau smagus pakutenimo, ne kaip per rugpjūtę ant šallidų vakare klerikai su merginoms ir tt. Jei su neturi tos knygos, tai nelauk ne mėnesio, ne dienos, bet tuojau pastuskie 75c., o apturesi, adresuojant:

J. Naujokas,

120 Grand str., Brooklyn, N.Y

Apturejęs tą knygą tuojau patogiai atsiesk ir skaitydamas ją turesi daugiau džiaugsmo, ne kaip už 75 dol. radęs, daugiau karsėio, negu klebonas nuo davatkos.

**Ant pardavimo
Gražus grosersto-
ris, gražioj vietoj,
gerai irengtas.**

N.W. Cor. Jackson ir Hancock st's
Philadelphia, Pa.

Dovanos «K» skaitytojams.

Kurie užsirašys «Kovą» 1911 m., užsimokėdami už metus iš kalno, tiems bus duota dovanai sieninis kalendorius su Markso paveikslu ir antrą kišenių.

**Carsinkities
„KOVOJE“**

Kiekvienam Sąjungos draugui reikalingi.

Gražus prie laikrodėlio socialistiškas rėželis su globu, broliškal sveikinančios dvi rankos arba su švyturin ir socialistišku parašu. Preke už vieną 25c.

Socialistiški ženkleliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paausuoti—25c; daugiau imantiems nuleidžiamas nuosimtis. Reikalaudami siuskite pinigų krasos ženkleliais arba Money Orderiu. „Kovos“ Administracija.

| Skaitytojus.

Gerbemieji! kurių prenumerata dar likosi neatnaujinta, malonėkite nevilkinti, bet prisijūsti užmokestį atnaujinimui idant nesustruktų laikraščio siuntinėjimas.

Kovos administracija.

ZEMAITES RAŠTAI

Antra pataisyta laida, leidžiama prenumeratos keliu.

Jei lietuvis, svetimą duoną bevalgydamas, užmirštų Lietuvą, jos žmones, jos buvį, sielvarčius, linksmybes, bet bundančios sąmonės kurstomas, panorėtų atgaivinti kudiškystės vaizdelius, pasakyčiau jam: skaityk **Žemaites Raštus.**

Jei lietuvis, noris išsitobulinti lietuvių kalboj, klausytų kokiū būdu gali tai padaryti, atsakyčiau: skaityk **Žem. veikalus.**

Jau atėjo visi Žemaitės raštai galutinai prirengti spaudai. Todėl, pasiskubinkit tuoj užsiprenumeruoti, nes kaip išeis iš spaudos, bus daug brangesni. Naudokitės iš progos!

Prenumerata dabar už visus raštus tik \$1.00.

A. Žymontas

318 Broadway, So. Boston, Mass

Kelstone Phone Main 14—28.
Bell Phone Lombard 2506 A.

Dr. Phillip ROVNO

423 Pine st. PHILAD., PA.

Priėmimo valandos:

Nuo 10 ryto iki 3 P.M.
Nuo 6 iki 8 vakare.

Galima susikalbėt rusiškai ir lenkiškai.

**DR. RICHTER'S
"PAIN-
EXPELLER"**

Prie išsisukimo, Sudurdimo, Perimtu muskulu, Skausmu Romatizmo, Neuralgijos ir panašiu kančiu niekas taip greit nepamašina, kaip sutepimas su Pain Expeleru

Pain Expeleru

*Šamama 10000 ap-
tikose uz 25 fr. 50c.*

F. Ad. Richter & Co

215 PEARL ST.

NEW YORK

Tėmykit

ant Ankerio

ženklelio ap-
sangojimo.

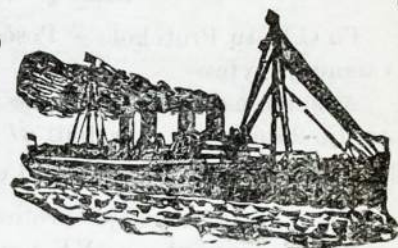
Draugai SKAITYKIT IR PLATINKIT „Kova“!

M. Rosenbaum,

SENIAUSIA

Lietuviška Banka

Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų.

Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tiketus į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

**JAUNI VYRAI
SENI VYRAI
VIDURAMŽINI VYRAI**

Vyrai kurie žada apsivesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė neprotinti dasileida perviršumą— vyrai nusilpnai, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale pylnai nauduoti priimnoma gamtos, — **vysl tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.** Ta knyga pasakis keip vyrai sunaikin sava sveikata, keip jie igaua ligas ir kodiel jie netur apsivesti budame tame padeime.

Ta knyga teip-gi pasakis suprantamoje kalboje keip vyrai kurie tur **Užnuodijima kraujo, arba syfill, Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpnelma, Abelną pragaišti špeku, Pragaišti gyvybes skystimo, Naktinius nubegimus, Rheumatizma, Organiškas ligas, Pylva, Kepenu, Pustlės ir Inkštų ligas,** gali but galiutinau išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyru atgava sava tobulą sveikatą, spēkas ir stiprumą per pagelbą tuos knygos. Ji ira krautuvė žinios ir talpina šiam tykrus slaptības, kurios vyras turi žinoti. Netrotikiet sava pinigū mokiedami už prastus, bevertės, vaistus iki kolaik neperskaitisti šitą knyga Ji pasakis kodiel jus kentėti ir keip gailt galiutinau išgydyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama **VYSAI DYKAL**. Mēs užmokam ir pačta. Išrašik aiškeie sava varda, pavarde ir adresą ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

Kuponas dykai gautos knygos.

Siusk ji šendena.

DR. JOS. LISTER & CO.

L. 303, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas jūsu pasiuliminui dykai siunstos knygos ir norėčiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....

Adresas.....

Stejtas.....